

BF 04/14

Ž.č. 444

Stupeň utajení ZRUŠEN dle § 22, odst. 4 zák. č. 412/2005 Sb., dne 12.5.2006

~~Prísne tajné
zvláštní důležitosti!~~

Směrnice

pro agenturně operativní práci v zahraničí

Výtisk č.:

002

1. správa MV

čj. A/1-00211/010-64

SCHVALUJI :

.....
Lubomír ŠTROUGAL v. r.
ministr vnitra

SMĚRNICE

pro agenturně operativní práci v zahraničí

002

Výtisk č.:

počet listů: 83

Poslední léta přinesla pádné důkazy o kvalitativní změně ve světovém vývoji. Socialismus se stal rozhodující silou soudobých světových dějin a dosahuje stále nových vítězství nad kapitalismem ve všech oblastech lidské činnosti.

Současný poměr sil mezi kapitalistickým a socialistickým táborem a existence nukleárních a raketových zbraní vytváří situaci, kdy další světová válka přestala být výhodným prostředkem k řešení rozporu mezi kapitalismem a socialismem. Soudobý imperialismus se však nevzdal svých světovládných cílů. Zatím co se v minulosti spoléhal na vojenské řešení rozporu mezi kapitalismem a socialismem, je vývojem síly socialistického tábora a jeho důslednou mírovou politikou stále více nucen orientovat se na jiné oblasti střetnutí - zintenzivnit ideologický boj a boj na hospodářském poli.

Imperialisté předpokládají, že těmito cestami se jim podaří rozložit socialistický řád a ideologii. Zároveň usilují o snížení přitažlivosti vědeckého socialismu pro národy rozvojových zemí a snaží se je připoutat ke kapitalistickému táboru. Podle vývoje situace v jednotlivých oblastech však imperialisté neváhají použít všech - ba i těch nejhrubších - prostředků a metod k dosažení dílčích úspěchů.

Čs. rozvědce byl Komunistickou stranou Československa a vládou ČSSR svěřen nanejvýš odpovědný úkol - bojovat ve spolupráci s rozvědkami ostatních zemí socialistického tábora, v čele se zkušenou sovětskou rozvědkou a za pomoci ostatních složek MV proti úkladům imperialistů a jejich rozvědek.

Získáváním důležitých politických, vojenských, hospodářských a vědecko - technických informací a jejich využitím čs. rozvědky posiluje bezpečnost a politické postavení ČSSR, napomáhá rozvoji čs. hospodářství, výzkumu a vědy a pomáhá i k upevnění síly celého socialistického tábora. Stále ve větší míře se čs. rozvědky musí zapojovat do aktivního boje proti hlavnímu nepříteli, narušovat jeho plány a upevňovat posice socialismu.

Výsledky práce čs. rozvědky mají svým významem odpovídat mezinárodnímu postavení ČSSR, která nastoupila do období budování vyspělé socialistické společnosti a stala se jedním z pilířů socialistického tábora usilujícího v čele s SSSR o přechod ke komunismu v duchu historických usnesení XXII. sjezdu KSSS.

Rozvědky musí citlivě a pohotově reagovat na politické změny ve světě, volit vhodně formy své práce, přizpůsobit je náročným úkolům a tak zajišťovat vysokou efektivnost své práce. Vysoké efektivnosti je možno dosáhnout pomocí hlavní zbraně rozvědky, kterou je hodnotná a spolehlivá agentura. Systematické práce s agenturou při jejím budování, cílevědomost při pronikání do objektů, zavádění techniky, promyšlenost a odvážnost při plánování veškeré rozvědné činnosti a důsledná konspirace rozvědné práce přináší hodnotné výsledky.

Náročnost úkolů předpokládá vysokou politickou vyspělost rozvěččků. Jen vysoké odborné znalosti, podložené důkladnými znalostmi marxismu - leninismu, jsou zárukou správné orientace ve složitých fázích mezinárodního vývoje a v dalších oblastech činnosti čs. rozvědky.

Rozvědčící mimo vysokých politických kvalit musí vynikat pracovní houževnatostí, vynalézavostí, osobní statečností a bezvýhradnou věrností idejím socialismu i za nejsvícenějších podmínek, ve kterých se při své práci mohou ocitnout. Vlastností všech rozvědčících musí být iniciativní přístup k práci, zavádění nových stále vědecktějších forem práce, protože snad na žádném pracovním úseku není šablonovitost tak škodlivá, jako v rozvědné práci.

Je nutno, aby rozvědčící byli vychováni v duchu těchto zásad, aby podle nich byla organizována, řízena a kontrolována jejich práce.

Směrnice pro agenturně - operativní práci v zahraničí se musí stát návodem pro tvůrčí uplatňování politické linie strany v rozvědné práci a pro uplatňování leninských norem v životě rozvědčících. Směrnice jsou trvalým zdrojem poučení a zároveň závazným dokumentem pro práci čs. rozvědky.

I.

Boj proti hlavnímu nepříteli - hlavní úkol čs. rozvědky.

Základním předpokladem úspěšné agenturně - operativní práce v zahraničí je její správné zaměření, které je dáno Statutem l.správy MV a plány práce.

Článek 1.

Vycházejíc z daného poměru sil ve světě a jeho vývojových perspektiv, z důsledného pojetí stranickosti a ofensivnosti v rozvědné práci, je prvořadým úkolem čs. rozvědky boj proti hlavnímu nepříteli v celosvětovém měřítku.

Hlavním nepřítelem je ten imperialistický stát nebo seskupení, jehož síly a prostředky (včetně vědecko - technického potenciálu) jsou rozhodující základnou pro organizování a koordinaci agresivních vojenských, hospodářských, politických a ideologických akcí proti :

- a) socialistické soustavě jako celku;
- b) proti ČSSR jako její součásti;
- c) pokrokovým silám v kterékoliv světové oblasti;
- d) národně - osvobozeneckým hnutím.

V současných podmínkách je v tomto globálním pojetí hlavním nepřítelem USA. Zaměření práce čs. rozvědky na všech úsecích musí být s tímto pojetím v souladu. V jednotlivých případech je třeba přihlížet i ke specifickým úkolům prvořadého významu pro ČSSR. V evropské oblasti je na př. aktivní práci nutno zaměřit především proti NSR a agresivnímu seskupení NATO.

Článek 2.

Výslednost práce v boji proti hlavnímu nepříteli je na všech úsecích čs. rozvědky jedním z hlavních kritérií při hodnocení práce odborů, rezidentur i jednotlivých rozvědků.

Článek 3.

Práce proti hlavnímu nepříteli je organizována jak v zemích jeho centrálního působení, tak všude tam, kde jsou rozmístěny jeho orgány a organizace, i ze třetích zemí.

Centrála čs. rozvědky a rezidentury používají forem, metod a prostředků své činnosti na základě systematického rozboru agenturně - operativní práce v dané zemi tak, aby

- a) byly vytvářeny všestranné podmínky pro plynulý rozvoj rozvědné práce;

- b) čelily s předstihem nebezpečí provalu.

Nedílnou součástí práce rezidentur je proto soustavné sledování a informování centrály o vývoji všech okolností, jež určují povahu agenturně - operativní práce v zemi působení. Jednotlivá pracoviště centrály provádějí systematicky analýzu zpráv a signálů a včas provádějí vhodná opatření.

Článek 4.

V souvislosti s obtížnou agenturně - operativní situací, jejíž rysy mají v zemích hlavního nepřítele v podstatě stejnou podobu a dlouhodobou platnost, je nutno v agenturně-operativní práci těchto zemí prosazovat individuální a nestereotypní přístup ke každému případu a podle účelnosti používat zejména těchto metod :

- a) rozpracovávat a provádět verbovky pod cizí vlajkou ve všech případech, kdy je to možné;
- b) používat při rozpracování a verbovkách prověřené a zkušené agenty - typáře a agenty - verbovčíky;
- c) rozpracovávat, verbovat a používat agenturní aparát ze třetích zemí;
- d) řídit cennou agenturu v zemi hlavního nepřítele ze třetích zemí;

- e) v nezbytných případech přímého spojení legální rezidentury s agenturou důsledně používat neosobního spojení, zejména využitím technických prostředků (tajnopis, radio a pod.). Osobní spojení omezit na důležité předávací a instruktážní schůzky a s tou agenturou, u níž je pro styk důkladná legalisace a kde nelze vzhledem k charakteru případu osobní styk vyloučit;
- f) organisovat podstavy a zpravodajské hry při využití vhodné agentury a ideových spolupracovníků;
- g) ve specifických případech (po schválení centrálou a za podmínek uvedených ve Směrnicích) rozvíjet osobní styk se spolupracovníky a kádrovými pracovníky cizích rozvědných i kontrarozvědných služeb s cílem aktivního typování, verbování i uplatnění vhodných desinformací;
- h) rozvíjet systematicky stykovou činnost jako základ legální rozvědné činnosti, ale i pro krycí a desorientační účely, zaměřenou především na soustavné zaměstnávání kontrarozvědných orgánů nepřítele.

Článek 2.

Na základě soustavného sledování vývoje vztahů třetí země k zemi hlavního nepřítele provádět aktivní opatření na diskreditaci a oslabení vlivu hlavního nepřítele (na př. diskreditovat nositele tohoto vlivu), v nejdůležitěj-

ších oblastech existujících rozporů, či rozpory aktivními opatřeními vytvářet.

Článek 6.

Soustředění agenturně - operativní práce proti hlavnímu nepříteli vyžaduje účelné rozmístění agenturního aparátu v závislosti na politických cílech v jednotlivých světových oblastech a zemích. Centrála čs. rozvědky koordinuje tuto činnost a zajišťuje ji zásadními organizačními, kádrovými, technickými i finančními opatřeními.

Článek 7.

Agenturně - operativní práce vedená centrálou čs. rozvědky proti hlavnímu nepříteli z území ČSSR se řídí zásadami těchto Směrnic a Dohodami o koordinaci práce s kontra-rozvědnými úseky MV a spřátelenými rozvědkami zemí socialistického tábora.

II.

Agenturně - operativní rozpracování objektů rozvědného zájmu.

Článek 8.

Rozvědka plní svoje úkoly pomocí tajných spolupracovníků, kteří

- a) pracují přímo v objektech rozvědného zájmu;

- b) mají možnost do nich čas od času pronikat;
- c) jsou v úzkém styku s osobami, které v objektech pracují.

Objekty rozvědného zájmu (dále jen objekty) jsou takové součásti státního aparátu, organizace, instituce, podniky a jiná zařízení nepřítele

- a) v nichž se vypracovává taktika boje proti socialistickému táboru a ČSSR, jejich ZÚ, rozvědným a kontra-rozvědným orgánům;
- b) v nichž je možno získat dokumenty a informace důležité z rozvědného hlediska v oblasti politické, ekonomické, vědecko - technické a vojenské; nebo využitelné z hlediska aktivních opatření.

Článek 9.

Správné stanovení objektů je základním předpokladem k úspěšnému plnění rozvědných úkolů, především k cílevědomému bužování agenturní sítě.

Určení objektů vyplývá jednak z úkolů dlouhodobého plánu čs. rozvědky, ale i z výsledků konkrétního rozboru struktury mocenského aparátu a vědecko - technické úrovně dané země. Tím je zajišťováno soustředění pracovního úsilí na klíčové objekty.

Článek 10.

Rozpracování objektů je proces, v němž se průběžně prolínají jednotlivé metody a formy operativní práce se shromažďováním, rozbořením i prověrkou poznatků o objektu. Vzájemný poměr operativních forem a metod se mění s postupujícím rozpracováním, zůstávají však trvalou součástí práce ve všech jeho etapách.

Poznatky o objektu jsou získávány především agenturou, ale i studiem oficiálních a polioficiálních materiálů, vytěžováním stykové základny a vlastním pozorováním.

Jeho rozpracování začíná soustředěním všech poznatků nezbytných k určení správné metody agenturního proniknutí do objektu a k určení nejdůležitějších úseků objektu, k nimž bude soustřeďováno další rozpracování.

Článek 11.

Na určený objekt je zakládán svazek. Rozpracování objektu je prováděno na základě schváleného plánu práce, který obsahuje :

- a) zásadní stanovené cíle, které jsou rozpracováním sledovány;
- b) určení dílčích úkolů, které ve svém souhrnu mají dát podklad k závěrečné analýze, nutné pro určení nejvhodnější metody agenturního proniknutí;

- c) konkrétní rozdělení úkolů mezi pracoviště centrály a rezidenturu se stanovením forem a metod, které lze k rozpracování objektu použít;
- d) stanovení časových limitů a osobní zodpovědnosti.

Podle postupu rozpracování objektů je plán pravidelně doplňován a upřesňován tak, aby vyjadřoval jak stav plnění úkolů, tak i nová a perspektivní opatření.

Plnění plánu musí být systematicky kontrolováno.

Článek 12.

Poznatky se soustřeďují k organizační a personální struktuře objektu, náplni jednotlivých pracovišť, vztahu objektu k ostatním částem aparátu v zemi i k institucím nestátního charakteru, eventuálně k osobám mimo objekt, k bezpečnostnímu režimu objektu, systému přijímání a postupu zaměstnanců. Zvláště důležité je ustanovení dalších organizací nebo institucí, které jsou ve styku s objektem a mají přístup k informacím a dokumentům z objektu. V kladném případě jsou tyto organizace nebo instituce považovány za t.zv. pomocný (neevidentní) objekt a zahrnují se v rozpracování.

Všechny tyto poznatky, které mají obvykle zásadní povahu, spolu se závěry o celkovém kontrarozvědčném režimu v zemi tvoří podklad pro určení metody rozpracování objektu.

Článek 13.

Podstatou všech metod objektového rozpracování je :

- a) styková práce v jednotlivých skupinách lidí, zaměstnaných v objektu - t.zv. bázích, spojená obvykle s rozpracováním báze lidí; kteří se se zaměstnanci objektu z nějakého titulu důvěrně stýkají. Cílem této práce je vytypovat jednotlivé vhodné případy pro získání ke spolupráci;
- b) přiblížení a umístění existující agentury do objektu. Rozpracování bází provádí podle okolností určených bezpečnostním režimem v zemi a objektu přímo pracovník rozvědky v legalisaci svého oficiálního zaměstnání nebo se provádí agenturou, přičemž rozpracování může probíhat jak ve vlastní zemi objektu, tak i ve třetích zemích.

Budování stykové základny v určených bázích je operativní práce, která se musí opírat o kvalifikované a detailní poznatky, jež možno získat pouze vlastním pozorováním, vytěžováním v průběhu stykové práce, agenturně a ve výjimečných případech ze speciální literatury. Přirozené navázání styku a jeho rozvíjení předpokládá vhodnou individuální legendu i podrobnější znalosti o celkovém životním režimu příslušníků báze (střediska společenského života, zájmové směry, názorová základna a předsudky, vývoj a výkyvy materiální situace, vliv reklamy a typické potřeby životního stylu.) Je nutno též konkrétně znát obsah bezpečnostních předpisů, jež se této báze týkají a jaké jsou zvyklosti a tendence jejich obcházení.

Článek 14.

V nejdůležitějších objektech musí rozvědká počítat se zostřeným a kvalitním kontrarozvědným režimem. Zaměstnanci jsou povinni hlásit každý styk s občanem socialistického státu, jsou periodicky prověřováni (včetně sledování) a orientováni na preventivní spolupráci s kontrarozvědkou. V těchto podmínkách ustupuje do pozadí používání metody přímého styku pracovníka rozvědky se zaměstnanci objektu a styky buduje rozvědká převážně pomocí agentury.

Technika stykové práce agenta je v podstatě stejná jako kádrového pracovníka. Kádrový pracovník plně zodpovídá za dodržování všech zásad stykové práce při řízení agenta, zejména za důsledný rozbor a prověrku všech signálů, jež by nasvědčovaly zájmu kontrarozvědky o příslušný styk.

Článek 15.

V podmínkách zostřeného bezpečnostního režimu v objektu soustřeďuje rozvědká zájem na rozpracování styků v pomocných objektech, orientuje kádrové pracovníky na budování vhodné agentury pro nasazování a typování styků (na př. společenská agentura) a na typování na základě vlastního pozorování.

Dále organizuje možnosti rozpracování bází mimo přímou působnost kontrarozvědky, t.j. ve třetích kapitalistických zemích, po případě na území ZST.

Konkrétní zaměření této práce se mění podle účelnosti rozpracování jednotlivých bází v dané zemi, na režimu vztahů

s touto zemí a zejména s přihlédnutím k tomu, jaký typ lidí a v jakém množství k nám přijíždí.

Hlavní směry práce rozvědky na území ČSSR jsou tyto :

příbuzenská a krajanská báze, rozpracovávaná hlavně pro účely pomocné agentury; význam této báze ustoupil do pozadí vzhledem k tomu, že nepřátelským kontrarozvědkám je tento způsob práce dostatečně znám a že tito lidé jsou zvláště pečlivě prověřováni a pozorováni, jsou-li, nebo dostanou-li se do bližšího vztahu k objektu;

ve shodě se současným vývojem vystupuje do popředí rozpracování báze turistů a vizových cizinců vůbec - podle individuálního výběru;

důležitá je i báze obchodníků s významnější obchodní závislostí na ČSSR (ZST);

rozvědka organizuje přitahování jednotlivých politických, hospodářských nebo vědeckých a technických činitelů na území ČSSR (ZST) za účelem rozpracování pod krytím organizace obchodních jednání, politických konferencí, vědeckých kongresů a symposií.

Článek 16.

Cílem stykové práce je vytypování vhodných jednotlivců pro získání ke spolupráci. V průběhu styku pracovník rozvědky (či agent) za pomoci vhodných operativních opatření získává

cílevědomé poznatky individuálního charakteru, týkající se rozpracovávané osoby. Jde o zjištění úplných osobních dat, životopisných údajů, rodinné a finanční situace, posice v zaměstnání a přesné náplně práce, politického, morálního a charakterového profilu se zvláštním zaměřením na slabiny dotyčné osoby. Zjišťuje celkové jeho životní plány, zvyklosti a zájmy. Průběžně zajišťuje bezpečnost styku a prověřuje jej z hlediska nebezpečí podstavu. Získané poznatky jsou doplňovány a prověřovány centrálcu, která lustruje poznatky k případu v příslušných evidencích na území ČSSR i v evidencích spřátelených rozvědek. Získané poznatky se analyticky rozebírají se zvláštní pozorností k motivům ideologického, hmotného, nebo kompromitujícího charakteru.

Článek 17.

Zjistí-li rozvědka existenci některých z těchto motivů a ukáže-li provedený rozbor jejich pravděpodobnou využitelnost, přeřazujeme styk do kategorie typů. Další styk a práce s typem je rozvíjena už s cílem přípravy podkladů a vhodné atmosféry pro verbovku. V tomto stádiu pokročilého typování spočívá postup v dalším upevnění osobního vztahu typu k řídicímu orgánem tak, aby typ viděl v řídicím orgánu blízkou osobu, měl k ní důvěru a osobní sympatie. Dále je třeba opakovaně a hloubkově prověřit všechny okolnosti životopisu a povahy typu, jež jsou důležité z hlediska rozvědné práce. Konečně v praxi ověřuje řídicí orgán sílu výtýpovaných motivů a přitahuje postupně typa ke spolupráci, až začne dávat informace a dokumenty a tím se kompromituje. Styk s typem zpravidla vrcholí verbovečným pohovorem, kterým je typ získán ke spolupráci. Musí být snahou verbovčíka docílit

v co nejkratší době toho, aby se nově získaný agent plně kompromitoval předanými materiály. Někdy verbovka probíhá postupně bez formálního pohovoru cestou vědomé kompromitace typu.

Ve vyjíměčných případech verbovky na základě silných kompromitujících materiálů tento předběžný osobní styk mezi typem a verbovčikem odpadá a využívá se naopak mnohdy momentů překvapení a psychologické tísně k verbovce prováděné při prvním kontaktu.

Článek 18.

Při verbovce pod cizí vlajkou je kandidát získáván jménem některé kapitalistické rozvědky, popřípadě i jiné instituce, zejména té kategorie, u níž je obvyklé platit si odborné konsultanty a informátory ze státního aparátu. Verbovku pod cizí vlajkou provádí obvykle agent (verbovčik), ve vyjíměčných případech kádrový pracovník.

Verbovka pod cizí vlajkou předpokládá typovací podklady v podstatě stejného rozsahu a rovněž existenci motivů jako normální verbovka. Navíc musí být typováním ověřeno, že kandidát verbovky není ve styku a nemá možnost snadného kontaktu na kruhy z oblasti plánované cizí vlajky a nemá speciální znalosti v tomto směru. Ideologický motiv, jak je chápán při normální verbovce, zde nemá význam. Verbovku pod cizí vlajkou používáme naopak při naprosté absenci nebo nerozpracovatelnosti ideové sympatie vůči ZST vzhledem k předsudkům a omezenosti třídního vědomí kandidáta verbovky,

u něhož jsou jinak zjištěny další motivy v erbovky. Je užitečné vytypovat, existují-li u něho zvláštní sympatie k některému kapitalistickému státu.

Volba cizí vlajky a příprava legendy pro verbovku a další styk předpokládá zvlášť dobrou připravenost verbovčíka, aby formy práce a psychologický přístup k agentovi působily pravděpodobně vzhledem k volené vlajce a neprozrazovaly typické rysy stylu práce naší rozvědky.

Článek 19.

Pronikání přímo do objektu pomocí existující agentury předpokládá zpravidla (mimo vyžadovanou odbornou kvalifikaci a reálnou objektivní možnost dostat zaměstnání v objektu v rámci předpisů o přijímání) také rozpracování styků z objektů nebo jejich známých, aby agent dostal příslušná doporučení a získal ručitele pro přijetí. Cílem rozpracování styků tohoto druhu je získání jejich důvěry a sympatií.

Článek 20.

Agentura v objektu je využívána v těchto hlavních směrech : získávání dokumentů a informací, typování a rozpracování spoluzaměstnanců, umisťování tajné operativní techniky objektu a získávání nutných podkladů pro provádění aktivních opatření.

Při realizaci všech těchto operací je nutno provést všechna opatření, aby nebyla ohrožena bezpečnost tajného spolupracovníka a důvěra, kterou má u nepřátelského prostředí.

Je nutno velmi podrobně znát bezpečnostní opatření v objektu směřující k ochraně tajných materiálů, předpisy i skutečnou praxi, jak se při ochraně materiálů postupuje.

Každou manipulaci s tajnými materiály musí mít spolupracovník věrohodně legalisovánu, zejména zachází-li s materiály, které si z titulu své funkce může vyžádat, ale nepotřebuje je běžně ke své práci.

Má-li spolupracovník možnost neoprávněně si zjednat přístup k materiálům, ke kterým by se z titulu své funkce jinak nedostal, nutno při takové operaci vycházet z perfektních znalostí podání na pracovišti, aby operace mohla být provedena věcně i časově s minimálním rizikem.

Agenty v objektech vybavujeme podle potřeby vhodnou operativní technikou k urychlení manipulace s dokumenty a zakonspirování jejich vynášení z objektů.

III.

Tajní spolupracovníci rozvědky.

Článek 21.

Tajní spolupracovníci rozvědky jsou hlavním a současně specifickým prostředkem rozvědky při plnění jejich úkolů. Získávání a práce s tajnými spolupracovníky má proto určující význam pro posouzení účinnosti práce rozvědky i jejích pracovníků. Rozvědčící používají tajné spolupracovníky k získávání rozvědných zpráv a dokumentů, k provádění aktivních opatření a vlivové politiky, k získávání, kontrole a řízení agentury, k provádění prověrek, ustanovek, ke spojení a k dalším operativním úkonům.

Článek 22.

Tajní spolupracovníci rozvědky jsou :

- a) agenti;
- b) důvěrné styky;
- c) ideoví spolupracovníci

A g e n t i :

Článek 23.

Agent je osoba získaná k tajné a vědomé spolupráci s čs. rozvědkou, nebo získaná pod cizí vlajkou, má objektivní a subjektivní možnosti plnit rozvědné úkoly, udržuje konspirativní

spojení a podřizuje se rozvědkou stanovené disciplíně, jež je uplatňována přímo nebo z titulu vlajky, pod níž bylo získání ke spolupráci prováděno.

Článek 24.

Účinnost agenturně - operativní práce v zahraničí závisí nejen na tom, jak jednotliví agenti splňují podmínky vyjmenované v článku 23., ale hlavně také na celkové skladbě a souhře možností jednotlivých agentů plnit rozmanité úkoly v určeném směru, nebo v objektu rozvědného zájmu, nebo v dané zemi.

Taková skupina agentů tvoří agenturní síť. Vzájemné - úplné nebo částečné - propojení agentů není podmínkou existence sítě.

Budování agentury nutno organisovat podle požadavků na agenturní síť jako organický celek a požadavku nepřetržitého vývoje rozvědné práce v určeném směru nebo zemi. Dodržování zásad perspektivnosti, plynulosti a utajení všech úkonů operativní práce vyžaduje, aby se agenturní síť skládala v příslušné proporci také z perspektivní, rezervní a pomocné agentury. Proporce je určena výhledovým plánem rozvědky pro danou oblast práce.

Článek 25.

Rozvědka soustřeďuje prvořadé úsilí na získávání agentů v objektech našeho zájmu a agentů, kteří mají nepřímý vztah k objektu z titulu svého postavení nebo prostřednictvím

svých styků. Tato agentura představuje hlavní současný zdroj informací a dokumentů rozvědné povahy.

V souladu s požadavkem aktivní politické funkce rozvědné práce v zahraničí získává rozvědka také speciální agenty vlivu a agenturu pro aktivní opatření, které pomáhá rozvědce uskutečňovat vlivová i ostatní aktivní opatření podle úkolů platných pro tuto oblast práce.

Veškerá agentura, která se bezprostředně podílí na získávání zpráv a dokumentů, budování a řízení agentury (typař, verbovčik, skupinář), dále agentura vlivu a pro aktivní opatření tvoří hlavní agenturu.

Článek 26.

Agentura je dále získávána a používána:

- a) k provádění prověrek, ustanovek, sledování a střežení;
- b) k umožňování spojení s dalšími agenty (jako kurýr, spojka, přepážka, krycí adresa, krycí telefon, majitel konspiračního bytu);
- c) k nasazování techniky a pod.

Tato agentura, jejíž existence podmiňuje provádění rozvědné práce v plné šíři a rozmanitosti a jež je důležitou podmínkou zejména bezpečnosti a konspirace rozvědné práce,

tvoří z hlediska cílů rozvědky agenturu pomocnou.

Článek 27.

Agenti rozvědky jsou získáváni z řad občanů imperialistických a kapitalistických zemí, kteří však nesmí být členy komunistických stran nebo organizací, stojících pod jejich přímým vlivem. Vyjimku může povolit pouze ÚV KSČ.

Rozvědka získává ke spolupráci jako agenty i československé občany, kteří mají :

- a) možnost trvalého výjezdu do zahraničí, získání cizího státního občanství a vybudování si rozvědných možností za pomoci a pod řízením rozvědky;
- b) možnost pracovat jako pomocná agentura.

Rozvědka také přebírá agenturu od kontrarozvědného úseku v případech, že jde o cizince, získané ke spolupráci kontrarozvědkou a odjíždějící na trvalo z ČSSR. Přebírá také agenturu z řad československých občanů, splňujících podmínky uvedené v předchozím odstavci. Spolupráce s kontrarozvědkou v otázkách získávání, přebírání a obsluhy agentury se řídí zvláštními ustanoveními.

Článek 28.

Rozvědka získává agenty z řad nepřítelů :

- a) na základě částečné nebo úplné shody názorů, t.j. jejich výhrad k imperialistickému systému, urči-

tých pokrokových prvků v jejich postoji nebo i sympatií k zásadám socialistického zřízení;

- b) osobních, příbuzenských nebo přátelských vztahů k našim občanům;
- c) hmotné zainteresovanosti;
- d) prověřené kompromitující činnosti.

Při získávání agenta ke spolupráci se mohou výše uvedené motivy vhodně spojovat nebo doplňovat.

Právní a morální účinnost motivů použitých při rozpracování a získání agenta pro rozvědnou spolupráci nutno pečlivě posuzovat v každém individuálním případě se zřetelem na normy a zvyklosti platné v zemi, kde se akce provádí. Tento požadavek je nutno uplatňovat se zvláštní péčí v procesu kompromitace a při uplatňování specifického kompromitačního materiálu. Pro rozvědnou práci neplatí omezující ustanovení směrnic o agenturně - operativní práci Stb, ale nutno mít na zřeteli socialistickou prestiž rozvědky a její výchovné cíle v další práci s agentem. Je povinností rozvědčíků působit výchovnou činností na agenty, získané na základě hmotné zainteresovanosti a kompromitujících materiálů, aby tyto motivy u nich postupně během spolupráce ustupovaly do pozadí a byly nahrazeny sympatiemi pro myšlenky socialismu.

Článek 29.

Při získávání agenta pod cizí vlajkou musí kandidát verbovky splňovat všechny podmínky článku 23., a rovněž motivy použité pro tento druh verbovky jsou stejné jako v článku 28. Vzhledem k fingovanému charakteru verbovky pod cizí vlajkou je účinnost požadovaných podmínek i použitých motivů, jakož i způsob jejich uplatnění nutně posuzovat z hledisek platných pro charakter, praxi i režim mezistátních vztahů panujících mezi zemí, s jejíž příslušníkem se verbovka provádí a zemí, k níž patří kapitalistická rozvědka nebo instituce, jejíž vlajku při verbovce použijeme.

Článek 30.

Návrh na provedení verbovky vypracovává příslušný pracovník centrály. Jde-li o případ rozpracováváný rezidenturou, zodpovídá příslušný pracovník rezidentury za úplnost a pravdivost podkladových poznatků. V návrhu je obsažen výtah zhodnocených poznatků k typu (kandidátu verbovky), výsledek dosavadního rozpracování, lustrace, verbovečný motiv, cíl verbovky a rozvědné možnosti typu, jméno verbovčíka, vlastní způsob provedení verbovky, nebezpečné okolnosti v souvislosti s verbovkou, stručný způsob spojení po verbovce (podrobný plán spojení se připravuje v příloze) a opatření pro případ neúspěšné verbovky.

K návrhu na verbovku se přikládá memorandum na typ, obsahující fotografii, základní osobní údaje, životopis,

majetkové a rodinné poměry, osobní a politickou charakteristiku, zaměstnání a rozvedení rozvědných možností typu, vztah k objektu a rozvědně zajímavé styky typu.

Návrh na provedení verbovky schvaluje na základě doporučení náčelníka odboru náčelník 1.správy MV nebo podle vážnosti verbovky ministr vnitra.

Zástupce náčelníka 1.správy MV schvaluje návrh na provedení verbovek čs. občanů :

- a) vysazovaných dlouhodobě k agenturní práci v zahraničí;
- b) pro pomocnou agenturu.

Písemné potvrzení slibu spolupráce není nezbytnou podmínkou verbovky a je vyžadováno pouze v individuálních případech, kde je předem vytypován předpoklad, že bude mít skutečný neformální doplňující kompromitační význam a nenaruší nepříznivě další vývoj případu.

Po provedení verbovky sestaví rozvědčík zprávu, v níž zhodnotí průběh a výsledek verbovky. O výsledku verbovky je podávána zpráva schvalujícímu orgánu stejnou cestou jako návrh na její provedení. Tyto zprávy se uloží v centrále do osobního svazku agenta.

Agenturní síť čs. rozvědky je evidována konspirativním způsobem pouze v evidenci 1.správy MV .

Důvěrné styky :

Článek 31.

Důvěrný styk tvoří zvláštní kategorii tajných spolupracovníků rozvědky. Jeho spolupráce je vědomá, získávání se však neprovádí jménem rozvědky, ale československých legálních úřadů, určených v souladu s oficiálním postavením důvěrného styku, či na základě osobního vztahu. Má objektivní i subjektivní možnosti plnit rozvědné úkoly, jejichž využití je ohraničeno na určité směry práce opět v souladu s jeho postavením. Spojení je pravidelné, osobní, bez technických prvků rozvědné práce, přičemž stupeň utajení je určován v závislosti na subjektivních předpokladech styku, zejména jeho společenského postavení a na možnosti legendy. Spojení je nutno zajistit tak, aby z jeho formy nemohlo být vyvozeno, že jde o organizovanou rozvědnou činnost. Všechny tyto okolnosti také podstatně ohraničují vymáhání rozvědné disciplíny v průběhu styku.

Práce s důvěrnými styky je charakteristickým průvodním znakem posledního vývoje práce rozvědky, související s nástupem práce v málo vyvinutých zemích a se všeobecným zostřením kontrarozvědných režimů, které vyvolává psychologické komplikace a některých bází při uplatňování technických prvků agenturní spolupráce. Tato forma spolupráce je tedy uplatňována se zřetelem na společensky a politicky exponované postavení osoby důvěrného styka, nebo aby nedošlo ke kompromitaci vztahů ČSSR ke státu, jehož zájmy má důvěrný styk hájit.

Důvěrný styk může tvořit rovněž dočasnou přechodnou etapu na cestě k navázání agenturních vztahů, zejména v případech rozpracovávaných metodou postupného připoutávání. Podmínkou převoditelnosti na agenturní vztah je, aby nedošlo v průběhu rozpracování k dekonspiraci dřívějšího vztahu před orgány kontrarozvědky.

Článek 32.

Důvěrný styk je získáván na základě přímých nebo nepřímých možností plnit rozvědné úkoly k podávání tajných (důvěrných) zpráv a dokumentů z objektů a k provádění vlivové politiky a aktivních opatření nebo jejich přípravě.

Článek 33.

Důvěrné styky získáváme z řad občanů imperialistických a nezájímavých zemí. Zpravidla jde o společensky a ve veřejném životě výše postavené osobnosti.

Článek 34.

Důvěrný styk je získáván ke spolupráci na základě částečné nebo plné shody názorů nebo společných politických, vědeckých i kulturních zájmů, po případě osobních sympatií. Verbovka se u důvěrného styka neprovádí. Typ se stane důvěrným stykem, jakmile začne pravidelně a svědomitě spolupracovat. Písemný slib o spolupráci se od důvěrného styka nevyžaduje.

Při práci s důvěrnými styky je třeba tyto styky ovlivňovat tak, aby hleděly na svou spolupráci a pomoc jako na něco, co je v souladu s jejich osobními zájmy i zájmy jejich země. Je velmi důležité, aby při práci s důvěrnými styky nedával rozvědčík žádný důvod k tomu, aby mohl být obviněn z nepřátelské činnosti vůči té zemi, v níž pracuje.

Článek 35.

Důvěrné styky schvaluje na základě návrhu vypracovaného příslušným pracovníkem centrály a na doporučení náčelníka odboru náčelník 1. správy MV, a u závažných případů ministr vnitra. Návrh obsahuje výtah zjednocených poznatků k typu, charakter dosavadního styku a spolupráce, odůvodnění k přerážení typu mezi důvěrné styky. Přikládá se k němu memorandum obsahující tytéž údaje jako u agenta.

Článek 36.

Odměňování důvěrného styka vyžaduje taktu ze strany rozvědčíka a děje se většinou ve formě věcných dáreků a různých pozorností, i když peněžní odměna není vyloučena.

I d e o v ý s p o l u p r a c o v n í c í :

Článek 37.

Ideový spolupracovník je čs. občan, politicky vyspělý a naprosto oddaný socialistickému zřízení, získaný pro

tajnou a pravidelnou spoluprací s rozvědkou v zahraničí. Může spolupracovat i na území ČSSR při rozpracování cizineckých bází.

Členství v KSČ nebo KSS je doporučující okolností k získání za ideového spolupracovníka. Není však dovoleno získávat za ideové spolupracovníky funkcionáře a pracovníky stranických orgánů. Podle Statutu l.správy MV je možno ideové spolupracovníky získávat zvláště na MZV, MZO, PZO, ZÚ, ČTK atp., dále z řad československých expertů vyjíždějících z různých oborů do zahraničí.

Článek 38.

Získání ideových spolupracovníků ke spolupraci se provádí výhradně na dobrovolném a ideologickém podkladě. Písemný slib zavazující ke spolupraci s čs. rozvědkou musí být při získání vyžadován. V případě, že dojde vyjimečně k odmítnutí spolupráce ze strany kandidáta, vyžádá si pracovník rozvědky písemný slib mlčenlivosti vlastnoručně podepsaný kandidátem veškovky.

Ideový spolupracovník se získává ke spolupraci na základě návrhu, který vypracuje příslušný pracovník centrály a schvaluje náčelník odboru. O výsledku akce se podává náčelníkovi odboru stručná zpráva.

Článek 39.

Náplň práce ideových spolupracovníků závisí od jejich možností, schopností a stupně připravenosti a pohybuje se od podávání informací k prostředí a objektů přes typování a předávání styků až po praktickou náplň práce kádrových rozvědků včetně provádění verbovek.

Ideoví spolupracovníci jsou aktivně využíváni také v oblasti obrany našich ZÚ a čs. kolonie v zahraničí.

Zvlášť úspěšní ideoví spolupracovníci tvoří bázi na doplňování stavu kádrových příslušníků rozvědky.

Článek 40.

Pracovníci rozvědky v zahraničí udržují s ideovými spolupracovníky zpravidla přímý osobní styk, který konspirují podle podmínek legalisace rozvědky, funkce ideového spolupracovníka a vzhledem k specifickým podmínkám agenturního prostředí.

Článek 41.

Ideovým spolupracovníkům se hradí pouze skutečné výdaje vzniklé v souvislosti s plněním úkolů rozvědky.

Za úspěšné splnění náročného úkolu nebo po skončení iniciativní a produktivní spolupráce v zahraničí je možno

dát ideovému spolupracovníkovi věcnou nebo peněžitou odměnu. Příslušný návrh doporučený náčelníkem odboru schvaluje zástupce náčelníka 1.správy MV. Po trvalém návratu ideového spolupracovníka musí být jeho spolupráce objektivně zhodnocena a rozhodnuto, zda bude dále využíván na domácí bázi, či předán kontrarozvědným složkám MV aneb spolupráce zakončena.

Článek 42.

Na agenty, důvěrné styky a ideové spolupracovníky se zakládají v centrále osobní svazky spolupracovníků.

Při rozpracovávání cizinecké báze na území ČSSR 1.od-bory krajských správ MV vyčleněnými pro práci 1.správy MV, mají ideoví spolupracovníci rozvědky řízení Krajskými správami své osobní svazky zpracovávány a ukládány na Krajských správách MV.

Přerušení styku s kterýmkoliv typem spolupracovníků schvaluje vždy ten vedoucí pracovník, který schvaloval návrh na jeho získání.

IV.

Důvěrníci rozvědky a styky.

D ů v ě r n í c i:

Článek 43.

Důvěrník rozvědky je československý státní občan, plně oddaný socialistickému zřízení, který má možnosti, schop-

nosti a snahu vysvětlovat různé otázky a problémy, dávat charakteristiky, vyhodnocovat zprávy a dokumenty získané rozvědkou a pod.

Důvěrník spolupracuje na území ČSSR a rozvědku se na něj obrací případ od případu podle potřeby. U důvěrníků tudíž nejde o systematickou a pravidelnou spolupráci.

Důvěrníci jsou zpravidla vysoce kvalifikovaní odborníci, ekonomové, znalci mezinárodního práva, jazykoví experti a podobní pracovníci našeho státního aparátu, různých institucí a podniků, jichž možno využít pro potřeby rozvědky.

Článek 44.

Rozvědčík si nejprve vyhlédne osobu, která má předpoklady pomáhat rozvědce jako důvěrník. Předem se přesvědčí o jeho důvěryhodnosti, shromáždí dostupné údaje a podá písemný návrh na její kontakt jako důvěrníka. U návrhu uvede, pro který specifický účel bude pomoc důvěrníka zapotřebí. Návrh schvaluje náčelník odboru. Od důvěrníka se požaduje písemný slib o mlčenlivosti. Lze od něho upustit v případech, kde to okolnosti vyžadují.

Styk rozvědky s důvěrníky se před veřejností utahuje. Před důvěrníky se odhalují pouze ty metody a formy práce rozvědky, které jsou nezbytně nutné ke splnění námi požadovaného úkolu.

Na důvěrníky se zakládají osobní svazky, které jsou evidovány v evidenci.

Naskytne-li se důvěrníkovi možnost soustavně pracovat mezi vizovými cizinci, nebo má-li být vyslán do zahraničí, může být získán jako ideový spolupracovník.

Styky

Článek 45.

Rozvědka udržuje styk i s takovými lidmi v zahraničí, u kterých nejsou předpoklady jejich dalšího operativního rozpracování a získání k tajné spolupráci.

Udržování styku s takovými lidmi je pro rozvědku užitečné jednak z hlediska získání určitých informací občasným vytěžením styků (provedení legální rozvědky) a dále tím, že nám styk umožňuje poznávat další zajímavé lidi (zpravodajské styky).

Rozvědka udržuje styk také s řadou lidí, z rozpracovávaných bází i mimo ně, kteří nemají rozvědný význam. Styk s nimi je udržován jen z krycích a desorientačních důvodů (styky krycí). Získávat takové styky je povinností každého pracovníka rezidentury.

V.

Řízení, výchova a kontrola tajných spolupracovníků.

Článek 46.

Výsledky práce s agenturou závisí nejen na správném stanovení objektů a výběru agentury, ale i na tom, jak jsou tajní spolupracovníci řízeni a vychováváni. Cílem řízení tajného spolupracovníka je zajistit, aby všechny požadavky, z nichž se vytváří pojem tajného spolupracovníka, byly uplatňovány a rozvíjeny konstantně a optimálně v pracovním procesu. Za výchovu a správné řízení tajného spolupracovníka je odpovědný příslušný pracovník rozvědky, který ho řídí. Náčelnický sestav v rámci příslušné delimitace pravomoci odpovídá za úroveň odborné pomoci při řízení a výchově tajných spolupracovníků (dále agentů) a za provádění průběžné i periodické kontroly této práce.

Článek 47.

Základem řídící práce je plán, který stanoví každému agentu dlouhodobou perspektivu pronikání do objektu a zpravodajského využití. Stanoví dále cíle a prostředky jeho odborné a osobní výchovy na dané období. Rozvědka při určování obsahu tohoto plánu vychází z daných potřeb proniknutí do vytčených objektů, z rozboru zjištěných reálných možností agenta a jeho bezpečnosti, dosavadní jeho úrovně a přístupu ke spolupráci. Určuje postup a taktiku jak dosáhnout stanovených konkrétních cílů.

Článek 48.

Při úkolování agenta jsou systematicky uplatňována dvě základní hlediska : maximální využití současných možností agenta a cílevědomé zvyšování těchto možností v rámci stanovené dlouhodobé perspektivy.

Za účelem dosažení maximálního využití současných rozvědných možností je agent úkolován plně v té oblasti, která je ze stupnice jeho možností pro nás nejzajímavější a nejúčinnější. Toto určení provádí centrála s přihlédnutím k zájmům celé rozvědky. Nerozptylujeme úsilí a energii agenta ukládáním úkolů, které by odváděly jeho pozornost od plnění hlavních úkolů, nebo ho dokonce ohrožovaly. Zvláště neukládáme agentuře takové úkoly, které může splnit i jiná, méně cenná agentura.

Správné řízení agentury předpokládá pečlivou přípravu konkrétních úkolů ze strany příslušného pracovníka centrály, které jsou na rezidentuře zpracovány řídícím orgánem do formy účinné instruktaže. Instruktaž musí zajistit plné objasnění úkolů agentovi včetně prostředků a taktiky, jíž použije. Musí dále splnit požadavek, aby agent nabyl přesvědčení, že úkol je reálný, odpovídá operativní situaci, jeho možnostem i přístupu k spolupráci. Instruktaž má i důležitý výchovný význam z hlediska rozvíjení sebedůvěry agenta, jeho samostatnosti a iniciativy. Je vhodné v rámci instruktaže získat zájem agenta o rozvíjení vlastních myšlenek o tom, jak daný úkol splnit.

Článek 49.

Při osobním spojení se provádí instruktáž na zvlášť k tomu zorganizovaných instruktážních schůzkách, na které ani agent, ani řídicí orgán nepřinášejí žádné materiály. Při řízení agenta jinou agenturou (agent skupinář) platí pro instruktáž stejné zásady.

Při neosobním spojení dostává agent průběžné úkoly technickými prostředky, jež neumožňují plné zdůvodnění úkolů ani odbornou pomoc při stanovování, jak je plnit. V delších časových intervalech je proto tato agentura pod vhodnou legalisací (dovolená, zájezd, služební cesta) vyváděna krátkodobě do jiné kapitalistické země s volnějším agenturně - operativním prostředím a tam je prováděna dlouhodobá kompletní instruktáž. Krátkodobé zájezdy agentury do socialistických zemí jsou nežádoucí a jsou možné ve vyjímečných případech plného legalisačního krytí návštěvy. U agentury s přirozenou legendou pro cestování jsou organizovány tajné návštěvy socialistických zemí kryté pobytem v jiné zemi. Každá krátkodobá návštěva agentury v cizí zemi musí být dobře kryta přirozenou a prověřitelnou legendou.

Článek 50.

Kromě úkolování je obsahem instruktážní schůzky zhodnocení informací a materiálů, předaných na dřívějších předávacích schůzkách nebo cestou neosobního spojení. Řídicí orgán dotěžuje podrobně agenta jak k obsahu informací, tak i k okol-

nostem jejich získání podle požadavků rozvědného zpravodajství. Řídící orgán zároveň rozebírá a hodnotí operativní postup agenta při plnění úkolů. Zvolený způsob zhodnocení má pro agenta výchovný význam a forma kritiky musí být v souladu s motivy, o něž se spolupráce opírá.

Na základě hodnocení dělá rozvědčík závěry pro vlastní potřebu i pro centrálu o tom, jaký účinek měl provedený operativní postup z hlediska konspirace agenta, jaké jsou klady a záporny v jeho operativní výchově, po případě které nové momenty se u agenta projeví.

Článek 51.

Obsahem instruktážní schůzky při osobním spojení je dále projednání organizace schůzky i dalšího spojení s agentem podle zásad platných pro spojení a konspiraci styku s agenturou (určení a zopakování všech forem dalšího spojení, legenda pro schůzku, pokyny pro předání materiálů). Tyto náležitosti tvoří úvodní část schůzky, aby v případě náhlého přerušení schůzky nedošlo ke ztrátě nebo zdržení dalšího styku.

Článek 52.

Vlastní výchovná práce s agentem - kromě výchovných prvků, obsažených v úkolování a hodnocení plnění úkolů - tvoří důležitou a nezbytnou součást schůzky. Rozvědka se při ní zaměřuje na dosažení určitých ideologických, odborných a morálních cílů, zejména utužení vztahu agenta ke

spolupráci. Výchovná práce musí být prováděna systematicky, individuálně a musí být konkrétní.

Nezbytným předpokladem účinné výchovné práce ve všech směrech je prestiž a autorita rozvědky v očích agenta, osobní příklad a vyspělost řídicího orgánu a soustavná nevtíravá pozornost k osobním plánům a problémům agenta. Tímto osobním přístupem je třeba dosáhnout žádoucího odcizení a narušení občanské loajality agenta vůči režimu, proti němuž rozvědka pracuje. S tím není v rozporu posilování přesvědčení agenta, že jeho spolupráce je v souladu se skutečnými zájmy jeho země. Jde o důležité preventivní opatření rozvědky, jímž se zajišťuje proti eventuelním budoucím zásahům nepřátelské kontrarozvědky u agenta.

Formy výchovné práce se opírají o zkušenosti z dosavadní práce s agentem, o znalost jeho osobních vlastností, minulosti a jsou voleny podle jeho společenského postavení a třídního vědomí.

Článek 53.

Hlavním úkolem ideologické výchovy je vychovat agenturu ideově spjatou se socialistickým táborem bez ohledu na to, na jakém podkladě byla zaverbována. V obecných směrech vychází rozvědka důsledně z rozboru toho, jak se může projevovat v agenturním vztahu skutečnost, že agent žije a pracuje v podmínkách kapitalistické společnosti; vychází z vědomí nebezpečí, že oslabení politického vlivu může vést k přerodu agenta, oslabení i přerušení spolupráce s rozvědkou nebo i ke zradě. Konkrétní zaměření výchovy je určováno

s přihlédnutím k třídnímu vědomí agenta, intenzitě i způsobu jeho politického reagování a k tomu, jaké jsou momentálně nejvýznamnější a nejaktuálnější se projevující problémy ve vědomí lidí a jakým směrem jsou nepřátelskou propagandou zkreslovány.

K zajištění žádoucího politického vlivu na agenta je nutné, aby řídicí orgán vystupoval od začátku styku jako pevný a přesvědčený marxista se schopností věci rozebírat a odhadovat vývoj, nevnučující své názory formou suchého mentorování. Současně musí svým rozhledem a šíří zájmů i celkovým životním stylem potvrzovat, že se světovým názorem, který zastává, je v souladu i jeho vlastní životní praxe. Osobní příklad řídicího orgánu je důležitý i pro agenturní vztah: agent v tom spatřuje záruku, že je ve spojení s někým, na koho je za všech okolností spolehnutí, což u něho vytváří pocit nutné bezpečnosti.

Politicko - výchovnou práci provádí řídicí orgán především v průběhu úkolování, při objasňování rozboru a zdůvodnění úkolů; dále při jejich hodnocení a potvrzování praxí, konečně při neformálních rozhovorech sloužících na začátku schůzky k vytváření její správné atmosféry.

Článek 24.

Odborné zaměření výchovné práce se soustřeďuje na rozvíjení přirozených operativních schopností agenta a soustřeďuje se v počátečním období na vhodné legendování a vybudování automatického konspiračního návyku pro každý úkon včetně spojení. Dále pokračuje instruktáží

k technickým úkonům pro získávání a zpracování zpráv a dokumentů a k prostředkům neosobního spojení. V konečné fázi je třeba sledovat i možnosti vlastní práce agenta na typování a provádění samostatné verbovky.

V oblasti odborné výchovy je nezbytné postupovat podle zásady, že agent je seznamován s metodami pouze v rozsahu nutném pro druh úkolů, které v příslušném období své práce pro rozvědku plní.

Účinnou odbornou výchovu zajišťuje řídicí orgán tím, že v praxi projeví zájem o to, aby agent školené úkony dokonale ovládl a prováděl. Vlastní důkladnou znalostí odborné problematiky, vynalézavou aplikací zásad při projednávání úkolů, příkladem v chování na schůzkách (i předávacích) a zejména vzbuzením přesvědčení u agenta o schopnostech a odvaze řídicího orgánu nejlépe zajistí řídicí orgán odborný růst agenta a plnění školených úkonů agentem.

Článek 55.

Výchova agenta sleduje rozvědka také to, aby si agent v práci i ve vztahu k řídicímu orgánu osvojil některé osobní a morální vlastnosti, jimiž je podmíněn správný a bezpečný průběh spolupráce.

Agenturní výchova v tomto směru je zaměřena především na iniciativnost agenta a schopnost samostatně jednat v rámci daných úkolů, odvážnost a svědomitost v prová-

dění úkolů, rozvíjení celkové i operativní paměti, což má význam pro zlepšování konspirace, na pozorovací schopnost, na pravdomluvnost i o nepříznivých momentech práce, poctivý vztah k plnění úkolů v celé šíři, důslednost a pečlivost ve spojení, seriosnost a přímost v jednání s řídicím orgánem.

Rozvíjení těchto vlastností u agenta zajišťuje rozvědká odbornou instruktáží o způsobu plnění úkolů, kritikou plnění úkolů, kontrolou i prověrkou jejich plnění. Řídicí orgán může účinně uplatnit tuto autoritu pouze za předpokladu, že je mezi ním a agentem správný vztah a že agent je na práci zainteresován.

Rozvědčík se musí stále zajímat i o osobní a rodinný život spolupracovníka a být mu nápomocen při řešení jeho případných těžkostí.

Nikdy nedáváme agentům sliby, které nemohou být splněny. Naše pomoc agentovi v jeho těžkostech soukromého nebo rodinného rázu musí být poskytnuta tak, aby agenta nedekonspirovala neb jinak neohrozila jeho bezpečnost. Zejména dbáme na to, aby agent měl vhodnou a věrohodnou legendu pro zvýšení svého životního standardu v důsledku odměňování z naší strany a aby s penězi od nás nenakládal tak, aby se stal nápadným.

Zakazuje se vytváření takových vztahů mezi řídicím orgánem a agentem, které rozvědčíka zavazují nebo kompromitují. Přijímání dáreků od agenta se povoluje pouze vyjíměčně, vyžaduje-li to operativní zájem. V každém případě je ale nutno to oznámit centrále, která rozhodne, jak s dárkem naložit.

Konečně je snahou rozvědky při úkolování, aby agent viděl v plnění úkolů i osobně zajímavé obohacení způsobu života, vzrušení určitého druhu, které je zkouškou jeho osobních kvalit.

Článek 56.

Agentům hradíme skutečné výdaje vzniklé při plnění úkolů uložených rozvědkou. Odměňování má plnit důležitou výchovnou funkci a vést agenturu k iniciativnějšímu a lepšímu plnění uložených úkolů. Pokud odměňujeme agenturu, děje se tak především na základě množství a kvality vykonané práce. Rovněž finanční částky, předávané perspektivní agentuře v procesu připoutávání, kompromitace, přechodné konservace a dalších situacích, je třeba přísně podřídit operativním cílům a výchově agenturního aparátu. Odměňovat agenturu ve formě měsíčních nebo podobně stanovených paušálů se povoluje zcela výjimečně.

Příjem odměny potvrzuje agent na stvrzence. V případech, kdy není účelné vyžadovat stvrzenku, uvede rozvědčík tuto skutečnost v záznamu o schůzce.

Při čerpání finančních prostředků na odměny a výdaje spojené s agenturně - operativní prací musí být rozvědčíci vedeni snahou o co nejúčelnější využívání prostředků a nedopouštět neodůvodněné a nehospodárné výdaje.

Náčelníci jsou povinni provádět periodickou kontrolu odměňování agentů a účelného využívání finančních prostředků, určených pro rozvědnou práci.

Článek 57.

Nedílnou součástí řízení a výchovy agentury je kontrola její činnosti. Řídící orgán je povinen průběžně agenturu kontrolovat z hlediska pravdivosti podávaných zpráv, plnění a zdůvodňování plnění či neplnění úkolů, i z hlediska okamžitých nepřipravených reakcí v jednotlivých fázích styku. Jde zejména o to, zda reakce agenta ve styku s řídícím orgánem a při přijímání úkolů odpovídají poznatkům o jeho povaze a temperamentu.

Vedle pozorování a rozboru se k provádění kontroly využívá také operativních možností a prostředků, jako je ukládání kontrolních úkolů, nasazování dalších agentů a v případě nutnosti i prostředků techniky.

Při použití dalších agentů je třeba dbát na to, aby nedošlo ke vzájemnému vyzrazení spolupracovníků. Kontrola pravdivosti zpráv se provádí jejich systematickými rozborů i srovnáním s konfrontováním se skutečně nastalou situací.

Článek 58.

Osobní kontrolní schůzky náčelníků s agenturou se provádějí zpravidla jen na území ČSSR, dojde-li k případu instruktáže, o které je zmínka v článku 49. V zahraničí

se kontrolní schůzky provádějí jen zcela výjimečně. Při posuzování nutnosti kontrolních schůzek vycházíme vždy ze zásady, že agent má znát osobně co nejméně rozvědčících. Osobní kontrolní schůzky schvaluje ve všech případech příslušný zástupce náčelníka správy.

Článek 59.

O schůzce s tajným spolupracovníkem píše řídící orgán záznam, který se s příslušným vyjádřením rezidenta zasílá k dalšímu rozboru do centrály a tvoří součást osobního svazku tajného spolupracovníka.

Záznamy se píší o každé schůzce s hlavní agenturou. O schůzce s pomocnou agenturou je pořizován záznam podle obsahu a účelu schůzky, poskytuje-li schůzka nové, nebo změněné údaje v osobní situaci agenta, jeho možnostech, přístupu ke spolupráci, instruktážní prvky, signály všeho druhu, včetně bezpečnosti schůzky.

Záznam obsahuje kromě údajů o bezpečnosti příchodu, průběhu a odchodu ze schůzky, údajů o spojení, obsahové shrnutí a hodnocení všech základních ukazatelů řízení, výchovy a kontroly tajného spolupracovníka :

- a) cíl a program schůzky, který je vlastně dílčí - konkrétní součástí perspektivního plánu - viz článek 77;
- b) výčet a posouzení splněných úkolů (ze zpravodajského a operativního hlediska);

- c) stanovené úkoly - dohodnutý postup při jejich plnění;
- d) vlastní sdělení agenta (osobní, k objektu, atd.);
- e) poznatky o agentovi získané během schůzky (politická, osobní, odborná reakce agenta);
- f) zhodnocení splnění programu schůzky;
- g) rozbor významu eventuelních poznatků o nových možnostech agenta, zlepšení nebo zhoršení práce, signálů;
- h) návrh řídicího orgánu na další postup práce s agentem a program příští schůzky;
- i) odměny a výlohy;
- j) vyjádření rezidenta.

Poskytl-li agent během schůzky zpravodajské informace, jsou tyto informace včetně pramenů uvedeny při záznamu schůzky samostatně.

Článek 60.

V každém osobním svazku tajného spolupracovníka rozvědky musí být veden podsvazek o závadách, kde jsou uvedeny podezřelé a rozporné momenty v chování agenta, projevy

jeho nežádoucích vlastností, chyby, kterých se při agenturně - operativní práci dopustil agent i rozvědkář, případy dekonspirace a všechny ostatní záporné okolnosti, které se vyskytly v průběhu spolupráce s agentem i v průběhu jeho rozpracování, dokud ještě nebyl získán.

Článek 61.

Centrála za součinnosti rezidentury je povinna provádět periodická kontrolní hodnocení agentury. Souhrnné písemné hodnocení agenta se provádí v centrále pravidelně jednou za rok a také při následujících okolnostech :

je-li agent předáván na jiný úsek v centrále, nebo jinému řídicímu orgánu na rezidentuře;

před konáním zvlášť důležité akce;

došlo-li k jeho dekonspiraci nebo ohrožení jeho bezpečnosti;

vzniklo-li podezření na agenta;

je-li přerušována nebo ukončována spolupráce;

na rozkaz příslušného náčelníka.

Periodická kontrolní hodnocení tajných spolupracovníků jsou komplexní povahy, je v nich zpracován schůzkový materiál za předešlé období, který je podroben rozboru podle hledisek perspektivního plánu agenta. Vyhodnocují, do jaké míry bylo v práci s agentem dosaženo stanovených cílů, jak se osvědčily navržené taktiky a prostředky při jejich plnění, srovnávají výsledky spolupráce s vynaloženými náklady.

V hodnocení se provádí rozbor pokroku v možnostech agenta a jejich poznání a růstu jeho odborné kvalifikace a charakteristických znaků jeho přístupu ke spolupráci.

Výsledek hodnocení tvoří podklad pro doplnění nebo změnu perspektivního plánu.

Důležitým zřetelem při provádění kontrolního hodnocení tajného spolupracovníka je sledování možných opatření k všestrannějšímu a úplnějšímu využití v souladu s požadavkem kontroly proti přirozené tendenci rezortismu ve využívání agentury. Pečlivě a zodpovědně je nutno posuzovat všechny možnosti, ukazující využitelnost pro ostatní úseky rozvědky, po případě využití v jiných zemích. Užitečnost těchto změn se posuzuje ve srovnání s efektivností práce agenta při plnění dosavadního hlavního úkolu.

Článek 62.

Zvláštní vyhodnocení se provádí, vznikne-li podezření na agenta. V takovém případě zvážíme okolnosti, které vedou ke vzniku podezření a podrobíme rozboru dosavadní průběh

spolupráce s agentem, počínaje svazkem závad, přes rozbor agenturně - operativní stránky spolupráce až po rozbor dosud dodaných zpráv a dokumentů. U zpráv a dokumentů znovu podrobně zkoumáme, zda se potvrdily pozdějším skutečným vývojem, zda měly skutečně tajný nebo důvěrný charakter, zda agenta před nepřítelem skutečně kompromitovaly ; hledáme náznaky desinformací nebo zpravodajských her; posuzujeme úplnost zpráv, konkretisace pramenů a okolností získání zpráv.

Rozbory operativní stránky spolupráce se provádějí na podkladě srovnávání s praxí a metodami příslušné nepřátelské kontrarozvědky v otázkách podstavu, sledování, preventivních metod vůči naší stykové základně a zvláště pečlivě a detailně provádíme zpětný rozbor psychologické stránky spolupráce, jak se projevovala v reakcích agenta a zjišťujeme rozpory v jednotlivých vývojových stádiích spolupráce.

V další fázi přistoupíme k prověření podezřelých momentů vyplývajících z analytického rozboru. Používáme k tomu všech prostředků uvedených v článku 57.

Článek 63.

Za systematické shromažďování a rozbor podkladových poznatků významných pro řízení a výchovu odpovídají pracovníci rezidentury a centrály, kteří tajné spolupracovníky řídí. Kontrolní odpovědnost v tomto směru má příslušný zástupce náčelníka odboru.

Náčelník odboru zodpovídá za úplnost a objektivnost periodických kontrolních hodnocení agenturní sítě.

Článek 64.

Při řízení zvlášť cenné agentury mohou být zorganizována zvláštní opatření ke konspiraci případu jak na rezidentuře, tak i na centrále. Na rezidentuře je k obsluze této agentury určen zvlášť zkušený rozvědčík, který se zpravidla ničím jiným nezabývá, má vhodně určenou legalizační funkci a může být zakonspirován i před vedoucím ZÚ. Veškeré materiály a informace získané cennou agenturou si určený pracovník zpracovává sám a při zasílání do centrály používá nevyvolaných filmů a jiné vhodné techniky v oblasti spojení. V centrále se řízením zvlášť cenné agentury zabývá osobně náčelník odboru a je v této věci běžně ve styku s náčelníkem správy, který řízení cenné agentury věnuje zvláštní péči. O všech závažných otázkách zvlášť cenné agentury je třeba jak v centrále, tak i na rezidentuře uplatňovat co nejpřísnější zásady konspirace. O této agentuře smí vědět jen velmi omezený okruh lidí : řídící orgán, rezident, náčelník příslušného odboru a náčelník správy. Šifry dešifruje náčelník šifrového oddělení a píše je vlastnoručně v jednom vyhotovení, které předává jen náčelníkovi příslušného odboru.

Článek 65.

Někdy je nutno přistoupit k dočasnému přerušení spolupráce s agentem nebo důvěrným stykem (zakonservování

agenta) ať už z důvodu bezpečnostní situace kolem agenta samotného, dočasné ztráty možností, nebo situace v zemi, kdy z důvodu provalu nebo hrozícího provalu atd. se dočasně omezuje v dotyčné zemi operativní práce. Agentuře je třeba vhodným legendováním objasnit nutnost dočasného přerušování spolupráce a vyvinout maximální úsilí k jejímu uklidnění. Součástí tohoto postupu jsou opatření (signály na trase, kódy), jimiž si v době přerušování spolupráce kontroluje a zajišťuje rozvědku průběžnou informovanost o agenturní situaci agenta. Postup a opatření jsou zahrnuty v návodu na konservaci agenta.

Článek 66.

Důležitou součástí autority rozvědky při řízení agenturní sítě je její možnost nátlaku event.postihu agenta při závažném porušení disciplíny agenturního vztahu (opakované nerespektování jednání agenta při plnění úkolů a ve styku, jež vědomě ohrožuje bezpečnost styku, provokativní odmítání závazku spolupráce, provokativní porušování konspirace spekulující s tím, že rozvědku od styku upustí). Možnost postihu je předběžně připravována v celém průběhu agenturního vztahu rozvíjením kompromitace agenta a důležité je i posilování jejího odrazu v agentově vědomí (objektivní i subjektivní kompromitace). Rozvědku sleduje, zda se agent při plnění úkolů vědomě nevyhýbá objektivní kompromitaci a snaží se tuto jeho obranu operativními kombinacemi a psychologickým působením prolomit.

Sankční opatření přichází v úvahu především u agentury verbované na základě finančního nebo kompromitujícího motivu. Předpokládají konkrétní znalosti příslušných pracovníků rozvědky o právním řádu země, v níž agent pracuje, hlavně příslušná ustanovení o porušování státního tajemství (co tvoří skutkovou podstatu a jaký je rozsah sankcí), dále co tvoří bezpečnostní strop a začátek skutečné kompromitace ve státních úřadech a podnicích, praxe kontrarozvědky při poskytování beztrestnosti za spolupráci a konečně ocenění napjatosti politické atmosféry v zemi a určení politických kruhů, které by se chopily event. indiskrece o rozvědné činnosti agenta.

Formy postihu agenta jsou buď anonymní indiskrece, provázené zadokumentovanými (fingovanými) důkazy, civilně právní postih (při finančních pohledávkách vůči agentovi) prováděný speciálními agenty jako žalobci pro rozvědku a konečně přímý osobní postih agenta rozvědkou, prováděný agentem speciálního určení.

Konečný postih agenta v praxi je riskantní i pro rozvědku a dochází k němu vyjimečně v případech zvláštního zájmu rozvědky, Agent však v tomto směru nesmí mít žádné pochybnosti. Naproti tomu nátlak na agenta je běžným opatřením v průběhu spolupráce, které se používá v kombinaci s ostatními výchovnými prostředky, po případě když se normální působení na agenta ukazuje neúčinným. Jeho podstatou je připomínání kompromitace (nebo jiných tlakových prvků) příslušnou formou, která je volena po rozboru příčin a povahy agentovy nedisciplinovanosti. Forma se volí podle předpokládané účinnosti

ve vztahu k povaze agenta a podle motivu, určujícího agenturní spolupráci.

Návrhy postihu agenta schvaluje na základě doporučení nižších služebních funkcionářů ministr vnitra.

Článek 67.

Ukončení spolupráce s agenturou nastává tehdy, když pro práci rozvědky přestává být agentura přínosem. Z rozvědné sítě musí být po předchozím rozboru možnosti postihu vyřazováni ti, kteří jednají nečestně a klamou řídicí orgány, odmítají rozhodně dále spolupracovat, kteří jsou dekonspirováni, jsou neschopní, ztratili trvale rozvědné možnosti a nemají ani žádné perspektivní možnosti. S podstatvenou agenturou neb agenturou převerbovanou nepřitelem zůstáváme někdy ve styku za účelem šíření desinformací.

K ukončení spolupráce s agenturou vypracuje rozvědčík návrh, ve kterém podrobně uvede důvody. Přiloží vyhodnocení dosavadní spolupráce a memorandum. Schválení ukončení spolupráce s agenty, důvěrnými styky, ideovými spolupracovníky a důvěrníky je řešeno v rámci platných rozkazů o delimitaci a pravomoci.

VI.

Rozvědné zpravodajství.

Článek 68.

Rozvědné zpravodajství je cílevědomá rozvědná činnost zaměřená na získání důležitých tajných politických, vojenských, hospodářských a vědecko - technických zpráv a dokumentů, jejichž využitím je možno posílit bezpečnost a politické postavení ČSSR, ZST a napomáhat rozvoji čs. hospodářství, výzkumu a vědy.

Při rozvědném zpravodajství musí být v plné míře zachována zásada, že hlavní význam mají pro rozvědku tajné zprávy a dokumenty, které jsou získány včas a s dostatečným předstihem, rychle postoupeny informačním pracovištím k využití a jsou pružně a v plné míře využity.

Článek 69.

Centrála rozvědky vycházejíc ze znalosti objektů a situace řídí a určuje hlavní rozvědné záměry - úkoly pro agenturní síť a to v souladu s potřebami příslušných ministerstev a zájmových institucí ČSSR a koordinovaně se spřátelenými rozvědkami na podkladě plánu rozvědného zpravodajství.

Nejefektivnějším způsobem rozvědného zpravodajství je získávání dokumentů.

Je povinností všech pracovníků a náčelníků rozvědky uvádět rozvědné zpravodajství neustále na požadovanou úroveň, kontrolovat a hodnotit výsledky této činnosti a vyvozovat včasné a účinné závěry.

Článek 70

Vedle sítě tajných spolupracovníků, která je hlavním prostředkem k získávání zpráv v zahraničí a na území ČSSR, rozvědka získává a prověřuje zprávy i pomocí vytěžování styků (legální rozvědka) a operativní techniky.

Článek 71.

Řídící orgán sám prostuduje a předběžně zhodnotí zprávy a materiály převzaté od agenturní sítě. Účelem hodnocení je posoudit, zda je zpráva pravdivá, úplná, aktuální, logická a zda je skutečně tajná. Při osobním spojení rozvědčík agenta k chybějícím údajům dotěží na instruktážní schůzce. Velmi důležitou součástí zprávy je její pramen a způsob získání, který musí být uveden.

Další manipulaci se zprávou a příslušná opatření rozhodne rezident. Důležité a aktuální zprávy zasílá rezident ihned šifrou do centrály s označením pro které odbory jsou určeny. Text zprávy musí být srozumitelný, logický, bez nejasností a pochybností.

Současně se zprávou zašle rezident centrále informaci o původu zprávy, která obsahuje (způsob sdělování pramene je upraven rozkazem náčelníka 1.správy MV č.15/64) :

krycí jméno agenta, důvěrného styku, či styku, nebo jméno osoby, která nám informaci poskytla;

odkud, t.j. z jakých kruhů, eventuálně jakým způsobem byla zpráva získána a to co nejpřesněji;

posouzení věrohodnosti zprávy a případně vlastní komentář ke zprávě, či některé její části;

sdělení, zda byly dány doplňující či prověřovací úkoly, zda rezidentura žádá o zaslání úkolů k doukolování, či zda doukolování není možné;

datum získání zprávy.

Kromě údajů o původu zprávy navrhne rezident po vlastním zhodnocení zprávy, zda by měla být na základě zprávy provedena nějaká opatření, na příklad prověrka agenta, aktivní opatření a pod.

Při přebírání dokumentů a zpráv psaných přímo agenturní sítí je třeba zacházet s materiály tak, aby nebyla narušena možnost zkoumání materiálů technickými prostředky, především za účelem prověrky otisků prstů, rozboru inkoustů, barev, poškození skladby papíru a různých protisků či obtisků. Při zacházení s takovými dokumenty je třeba používat rukavic.

Článek 72.

Je povinností rezidentur pohotově navrhnout centrále využití získaných zpráv a dokumentů, na př. k dílčím opatřením v rámci

schváleného aktivního opatření, aby nedocházelo k znehodnocování zpráv a materiálů v důsledku prodlení.

Článek 73.

Aby rezidentura sama mohla provádět prvotní nutné prověření, hodnocení a event. doúkolování zpráv, je nutné, aby se vybavila základními studijními pomůckami, jako jsou různé životopisné slovníky, adresáře, ročenky, mapy, plány měst a pod.

Článek 74.

Zprávy a dokumenty došlé do centrály jsou operativními odbory vyhodnoceny z hlediska operativních potřeb a aktivních opatření a jsou postoupeny podle obsahu příslušným informačním odborům (9., 5., 6. odboru) a to tak zpracované, aby nedošlo k odhalení agenturních pramenů. Operativní odbor patřičně označí ty zprávy, které z operativních důvodů slouží pouze k vnitřní informaci rozvědky. O zprávách, dokumentech a podkladech, které by mohly sloužit pro aktivní opatření, je třeba informovat 9.odbor.

Článek 75.

Informační pracoviště provede důkladné vyhodnocení zpráv a materiálů co do jejich věrohodnosti, posoudí jejich celkovou zpravodajskou kvalitu a význam s přihlédnutím ke zpravodajským úkolům. Zajistí předání všech důležitých informací a materiálů

příslušným stranickým a státním orgánům tak, aby byly co nejefektivněji využity. Vyhodnocení a případné doplňující úkoly zašle operativnímu odboru k jednotlivým zprávám, nebo souhrnně za delší období.

VII.

Vlivová politika, aktivní opatření, desinformace.

Článek 76.

Vlivová politika představuje souhrn veškeré činnosti našeho státního aparátu k podpoře či prosazování zájmů ČSSR a socialistického tábora v imperialistických a neúčastných zemích.

Rozvědka se podílí na provádění naší aktivní vlivové politiky v první řadě tím, že získává tajné informace a dokumenty o politických, vojenských a hospodářských záměrech nepřítelů, které mohou sloužit k orientaci a jako spolehlivý podklad pro uskutečňování vlivové politiky.

Článek 77.

Rozvědka přispívá k provádění vlivové politiky také formou aktivních opatření (dále AO) .

AO jsou přísně tajná opatření rozvědky, která směřují ve svém konečném účinku k podpoře zahraniční politiky a bezpečnosti světové socialistické soustavy nebo ke splnění urči-

tého operativního záměru. Konečného účinku dosahuje rozvědka tím, že zpravodajskými silami, formami a prostředky co nejúčinněji zasahuje nepřítele v oblastech politického, hospodářského, vojenského nebo veřejného života, nebo zajišťuje jiný prospěch zájmům ČSSR a ZST.

Činnost rozvědky na tomto úseku je vyjádřením aktivní politické funkce rozvědky v rámci zpravodajského systému ČSSR a musí časově i věcně zapadat do celkového rámce vlivové politiky v dotyčné zemi nebo oblasti. Za tím účelem rozvědka úzce spolupracuje a koordinuje své úsilí s jinými součástmi státního aparátu provádějícími vlivovou politiku legálními, otevřenými formami.

K posílení činnosti AO a aby nedošlo k narušení širších zájmů zemí socialistické soustavy, provádějí se AO ve spolupráci nebo po informování VSB SSSR, případně jiných spřátelených rozvědek.

Článek 78.

K prvořadým a trvalým cílům AO patří především účinná podpora boje o udržení míru na celém světě a další upevňování a rozšiřování vlivu světové socialistické soustavy ve všech oblastech mezinárodní politiky.

Proto mají AO :

odhalovat agresivní a dobrodružnou politiku imperialismu
a podporovat politiku odzbrojení, mírové koexistence
a hospodářského soutěžení rozdílných společenských
soustav;

rozkládat a zpomalovat činnost existujících nebo vznikajících vojenskopolitických a ekonomických imperialistických seskupení;

vyvolávat nedůvěru neutrálů a závislých zemí k hlavním imperialistickým mocnostem a naopak;

vyvolávat nedůvěru mezi imperialistickými mocnostmi, jejich vládami, představiteli nebo institucemi navzájem;

vytvářet situace, vedoucí v kapitalistickém táboře k politickým, hospodářským, vojenským nebo jiným rozporům a krizím;

podporovat a pomáhat národně - osvobozeneckému hnutí;

podporovat a pomáhat jiným protiimperialistickým hnutím;

podporovat a pomáhat národům, které se vymanily z kapitalistického područí.

Článek 79.

AO zaměřujeme proti objektům, jednotlivým osobám nebo činnostem, které svou zranitelností nebo z jiných důvodů skýtají předpoklady dosažení stanoveného cíle. Mohou jimi být minulé, současné, plánované, předvídané nebo domnělé nepřátelské jednání, opatření a záměry institucí, organizací a osob. Proti nim může být využito, s přihlédnutím k dané konkrétní situaci, všech vhodných zpravodajských (tajných) podkladů, forem sil a prostředků i legálních materiálů.

Článek 80.

Při provádění AO používáme různé způsoby a prostředky.
Hlavně se zaměřujeme:

na organisování, podporu nebo využívání masových nebo jiných významných akcí (na př. akce národnostní, rasové, politických stran a skupin, veřejných organisací, odborů, žen, mládeže, kulturní, sportovní a pod., hraniční spory, stávky, demonstrace, meetingy, delegace, pochody, výzvy, rezoluce a pod.);

na ovlivňování politiky prostřednictvím vysoce postavených nebo jinak významných osobností, organisací, klik a skupin, nebo jejich skandalisací;

na využívání věrných napodobenin dokumentů, vysoce postavených nebo významných osob, publikačních prostředků a prostředků poštovních projektů všeho druhu k seznamování jednotlivců, skupin, institucí, příp. celé nebo kvalifikované veřejnosti s určenými skutečnostmi;

na diskreditaci osob, organisací a záměrů nepřátel;

na materiál nebo jinou pomoc proti imperialistickým nebo nacionalistickým hnutím a akcím, na jejich vyvolávání, podněcování, rozšiřování, příp. popularisování;

na desinformování nepřátel, demoralisaci jednotlivců i skupin šířením poplašných nebo nepravdivých zpráv, desorganisaci a rozvrat určitých institucí a systémů, indiskrece, interpelace a imunisaci projevu;

na zpravodajské hry pod cizí vlajkou;

na využívání vlastní i nám namontované nepřátelské techniky a jiných vhodných způsobů a prostředků.

Uvedené způsoby a prostředky je třeba stále obsahově rozvíjet, vzájemně spojovat a obohacovat o další tak, abychom dosahovali komplexních dlouhodobě působících a v pojetí i provedení originálních, neopakujících se aktivních opatření.

Nezbytným předpokladem každého AO je, aby využívané podklady, z nichž se vychází, byly pravdivé a alespoň v některých bodech i nepřítelem proveritelné, nebo aby uváděné skutečnosti či prováděné akce působily věrohodně.

Článek 81.

V rámci určeného zaměření plánu AO je úkolem agenturně - operativní práce :

získávat podklady pro spolehlivé politické prognosy a ocenění všech současných politických i operativních faktorů včetně poznatků o agenturním prostředí, nezbytných pro provádění AO, aby AO vycházela z reálných možností, aby forma odpovídala obsahu a aby byly zajištěny předpoklady nezbytné operativnosti (rychlosti);

získávat rozmanité a věrohodné zpravodajské podklady, zejména tajné dokumenty a dobře dotované fondy legálních materiálů a materiálů pro falsdokumenty;

vhodně rozestavovat a operativně řídit agenturní síť a důvěrné styky, včetně nezbytných tajných spolupracovníků na území ČSSR a budovat agenturu, využitelnou speciálně pro účely AO;

zajistit spolehlivé technické zpracování podsunovaných materiálů nebo napodobenin;

zajistit utajení účasti rozvědky v přípravě, průběhu a po ukončení AO.

Ze základních předpokladů činnosti po linii AO vyplývá jejich vzájemná souvislost a závislost na naprosto spolehlivé a úspěšné činnosti všech úseků rozvědky, zejména všech odborů operativy a informačních úseků.

Článek 82.

Všichni pracovníci rozvědky jsou povinni se soustavně zabývat při své práci sbíráním podkladů, přípravou a prováděním AO. Iniciativa a dovednost na tomto úseku je jedním z důležitých měřítek při hodnocení celkové práce rozvědčíka.

Při hodnocení rezidentur jsou výsledky AO a jejich účinku proti hlavnímu nepříteli jedním z hlavních měřítek hodnocení práce rezidentury.

Článek 83.

Námět AO podává kterýkoliv pracovník rozvědky příslušnému operativnímu odboru. Námět má obsahovat vlastní námět kon-

krétní akce, její odůvodnění, předpokládaný výsledek a ostatní okolnosti související s prováděním.

Operativní pracovník konsultuje došlé nebo vlastní náměty s pracovníky informačních úseků a odboru AO pro příslušnou oblast nebo zem. Po předběžné konsultaci zpracovává operativní pracovník návrh na AO.

Návrh AO musí obsahovat :

- a) cíl konkrétní akce;
- b) odůvodnění navrhovaného AO;
- c) předpokládaný výsledek;
- d) podrobný způsob provedení (včetně výdajů);
- e) kontrolu výsledků;
- f) nebezpečné a risikové okolnosti.

V návrhu AO je námět podrobně rozpracován se všemi údaji a jmény, týkajícími se konkrétního provádění. Námět je podrobně rozpracován i po stránce proveditelnosti, vhodnosti, účinnosti a technického zajištění.

Návrh doporučují :

- a) náčelníci zapojených operativních odborů;
- b) náčelník odboru AO.

Návrh na AO schvaluje náčelník správy, nebo jeho zástupce. Pokud je návrh na AO předkládán ke schválení ministru vnitra, doporučuje ho náčelník správy. U aktivních opatření důležitého politického obsahu nebo bezprostředně se dotýkajících zájmů ostatních součástí státního aparátu ČSSR musí být základní idea opatření konsultována s příslušnými odděleními ÚV KSČ před předložením návrhu ke schválení.

Po provedeném AO je předkládána tomu, kdo návrh schválil, podrobná zpráva a dokumentace o provedeném AO. Koncept zprávy musí být konsultován s náčelníkem odboru AO.

Článek 84.

Desinformační činnost je důležitou a nedílnou součástí činnosti čs. rozvědky a kontrarozvědky v boji proti nepřátelským špionážním a kontrašpionážním službám, snažícím se získat spolehlivé informace o našich politických, hospodářských, vojenských a vědecko - technických opatřeních a zjišťovat metody a zaměření práce čs. rozvědných a kontrarozvědných sil.

Desinformační činností se rozumí všechny akce organizované čs. rozvědkou a kontrarozvědkou s cílem oklamat protivníka formou upravených, avšak neprověřitelných zpráv a dokumentů, budováním klamných objektů, vytvářením desinformačních agenturních sítí vybavených klamnými spojovacími prostředky a zaměřované na klamné objekty a úkoly. Současně má vytvářet výhodné podmínky pro odhalování činnosti nepřítelů a napomáhat vlastní rozvědné i kontrarozvědné činnosti.

Článek 85.

Obsah a zaměření desinformační činnosti se řídí celoročním plánem schváleným vedením ministerstva vnitra. Celoročnímu plánu je podřízen obsah dílčích desinformačních zpráv, určených k předání nepřátelským rozvědkám cestou zpravodajských her a všech dalších dotyků. Celoročnímu plánu je rovněž podřízeno budování našich podstavů a jiných zpravodajských dotyků na nepřátelské špionážní služby.

Článek 86.

Plnění schválené desinformační linie rozpracovává a koordinuje odbor AO. Operativní součástí rozvědky a kontrarozvědky zajišťují a realizují splnění desinformačního plánu cestou jimi řízených zpravodajských her a kontaktů podle pokynů daných odborem AO.

K plánovitému využití všech zpravodajských her a kontaktů pro předávání klamných zpráv a informací je nutné, aby odbor AO byl informován a konsultován o všech zpravodajských hrách a kontaktech na nepřátelské špionážní služby.

K zajištění kontroly plnění plánu desinformací je nutné předat odboru AO veškeré informace a materiály o tom, co nepřátelské špionážní služby v ČSSR zajímá, jaké poznatky nepřítel o ČSSR získal, jaká opatření proti ČSSR připravuje.

Návrhy všech desinformačních akcí, které nevyžadují podle platných ustanovení o delimitaci pravomocí schválení ministra, schvaluje náčelník l.správy MV .

VIII.

S p o j e n í .

Článek 87.

Spojením rozumíme souhrn agenturně - operativních opatření, která nám slouží k oboustrannému přísně konspirativnímu styku mezi jednotlivými články rozvědného aparátu, t.zn. mezi centrálou a rezidenturami, mezi orgány rozvědky a agenturní sítí.

Spojení musí být :

- a) přísně konspirativní
t.zn. důkladně utajené před nepřátelskými kontra-rozvědkami a veřejností;
- b) spolehlivé
t.zn. musí být budováno tak, aby v žádném případě neohrožovalo rozvědnou práci. Ke každému případu je nutné vybírat nejvhodnější druhy spojení (na př. šifra, tajnopis, atd.). Musí zaručovat spolehlivé posílání agenturních zpráv a materiálů centrále a naopak od centrály příkazy, vybavení rezidentur, agenturní sítě finančními, technickými a jinými prostředky i materiály;
- c) nepřetržité
t.zn. musí být v provozu bez přerušení oběma směry a za jakékoliv agenturní situace se zajištěním několika na sobě nezávislých kanálů spojení.

Zvláštní pozornost je nutno věnovat přípravě agenturního " náhradního spojení", které nastupuje v případě mimořádné situace, jako na př. ve válce, při přerušení diplomatických styků, provalu, atd.;

d) operativní

t.zn., že systém agenturně - operativního spojení musí zaručovat, aby spojení mezi všemi články rozvědky bylo vždy možno uskutečnit v co nejkratší době. Rozvědné materiály a zprávy mají namnoze jen tehdy hodnotu, má-li centrála včas k dispozici.

Spojení patří k nejzranitelnějším úsekům agenturně - operativní činnosti. Na jeho pružné a spolehlivé funkci v praxi závisí práce celé rozvědky. Proto je nutné, aby spojení bylo neustále prověřováno, zdokonalováno a dle agenturně - operativní situace měněno tak, aby bylo co nejjednodušší.

Článek 88.

Rozvědka používá dvě základní formy spojení : osobní a neosobní.

Při osobním spojení dochází k přímému osobnímu styku mezi rozvědkou a členem agenturní sítě (důvěrným stykem).

Neosobní spojení je dále rozděleno na spojení pomocí prostředníků (pomocná agentura pro spojení) a spojení pomocí technických prostředků, mrtvých schránek, písemného styku a signálů. Při neosobním spojení, pokud je to technicky proveditelné, se zprávy a informace neposílají v otevřené

řeči, ale používá se tajnopisu, šifry, smluvených kódů, nevyvolaných filmů, emulsí, mikroteček a podobných prostředků operativní techniky.

Ve vyjímecných případech (na př. obsáhlá dokumentace, nebezpečí z prodlení, atd.) je možno tímto způsobem s přihlédnutím k místní situaci předávat i originály.

Článek 89.

Osobní spojení je převládající formou spojení s důvěrnými styky, zatímco u agentů je nutné ho omezit na minimum, respektive úplně vyloučit, protože je příliš riskantní. To platí zejména při práci v obtížném agenturně - operativním prostředí, které existuje v zemích našeho hlavního nepřítele a jeho spojenců.

Osobní spojení přichází v úvahu při vytěžování agentury, instruktáži, při školení agentury po odborné stránce a u spolupracovníků nedávno získaných, s nimiž jsme ve styku teprve krátkou dobu.

V zájmu hladkého chodu spojení je nutné, aby s agenturou byly dohodnuty všechny náležitosti osobního spojení, t.zn. místo, čas schůzek řádných, náhradních, pevných, předávacích a kontaktních (u kontaktních a pevných schůzek heslo a poznávací znamení). Dále je třeba určit způsob vzájemného vyvolání mimořádné schůzky. Tyto náležitosti jsou doplňovány smluvenými signály, kterými si ještě před uskutečněním schůzky agent a rozvědčík dají navzájem znamení, že ke schůzce může dojít (jsou prosti sledovačky a nejsou žádné rušivé momenty kolem jejich osob.)

Tímto způsobem je osobní spojení několikanásobně zajištěno. Nedojde-li z nějaké příčiny ke schůzce řádné, koná se ve smluveném náhradním termínu schůzka náhradní, respektive další náhradní (nouzová) schůzka ve třetím smluveném termínu. Nedojde-li ani k těmto schůzkám, dostavuje se agent povinně v předem určené dny na schůzku pevnou, dokud nedojde ke kontaktu. Navíc má agent i rozvědčík možnost vyvolat schůzku mimořádnou smluveným způsobem. Na pevné schůzky a na mimořádné schůzky, vyvolané rozvědčíkem, se agent dostavuje se smluveným poznávacím znamením, aby byl usnadněn kontakt s jiným rozvědčíkem. Poznávací znamení se podle potřeby vyžaduje i u ostatních schůzek.

Článek 90.

Je nutné neustále brát v úvahu, že spojení je nejzranitelnějším článkem veškeré rozvědné práce, neboť všechny druhy spojení mají svá slabá místa, včetně i přesně zakonspirovaného neosobního spojení. Tak na příklad osobní spojení usnadňuje kontrarozvědce zachycení a ustanovení styku. Neosobní spojení bývá spojeno s vybavením prostředky, nebo takovými úkony, které v případě provalu jasně usvědčují z rozvědné činnosti. Proto je nutné budovat spojení v přísné shodě s charakterem případu, agenta i důvěrného styku s přihlédnutím k agenturní situaci, vyspělosti i možnostem kontrarozvědky příslušné země.

Při posuzování všech těchto okolností je třeba postupovat tak, aby nedocházelo k stereotypnímu použití jednoho typu spojení. Přednostně však organisujeme neosobní spojení všude tam, kde je možné a účelné. Osobní spojení omezujeme na minimum.

Při spojení pomocí prostředníků klademe prvořadě nároky na spolehlivost a oddanost agentury, která spojení obstarává. I tuto agenturu je však nutné podrobovat periodické prověrce.

Článek 91.

Každý příslušník rozvědky odcházející na schůzku je zodpověden za bezpečnou kontrolu proti sledování. Za tímto účelem má předem vypracovaný plán trasy a legendu svého pohybu na této trase. Trasa, určená ke kontrole, nesměřuje k místu schůzky, ale slouží výhradně pro kontrolu, neboť rozvědčík musí získat maximální jistotu, že není sledován. Obdobným způsobem musí být vychovávána i agentura, se kterou je ve styku.

Při styku s agenturou v obtížném agenturním prostředí, kdy nelze z různých důvodů spojení organisovat ve třetí zemi, a osobní spojení vůbec vyloučit, musí být dodrženy tyto zásady:

rozvědčík je zajišťován, t.zn. musí projít kontrolními body, kde mohou další pracovníci rozvědky bezpečně ověřit, zda není sledován. O výsledku této prověrky je rozvědčík vyrozuměn smluveným signálem;

kontrolu agenta provádí rozvědčík buď sám nebo je agent kontrolován jinými rozvědčíky rezidentury a to tak, že agentovi je předem určena trasa z určitého místa na místo schůzky, kterou musí projít v určeném termínu a kde je zjištěno, že není sledován. Řídící orgán je o výsledku kontroly agenta vyrozuměn smluveným signálem.

V některých případech je účelné, aby zajišťovací pracovník provedl pozorování i místa schůzky krátce před smlouvenou schůzkou a smluvenými signály dal rozvědčíkovi najevo, že kolem místa schůzky není nic podezřelého. Na schůzku se řídící orgán dostaví jen v případě, když je všechno v pořádku. Signály mezi rozvědčíkem a agentem se dodržují u všech druhů schůzek. Čekací doba na místě schůzky není delší než 5 minut. Je však nutné přihlížet k zvláštním okolnostem a všeobecným zvyklostem dotyčné země.

V některých případech, jestliže to situace i účel vyžaduje, pozoruje zajišťovací pracovník i průběh schůzky a situaci na místě schůzky krátce po jejím skončení.

Na řádnou schůzku (instruktážní) nesmí agent ani rozvědčík přinášet žádné materiály či dokumenty rozvědného charakteru. Pokud se nelze vyhnout osobnímu předávání materiálů, uskutečňuje se to výhradně jen na předávacích schůzkách, které jsou velmi krátké. Agent ani rozvědčík na nich nehovoří, nedávají žádným způsobem najevo, že k sobě patří a vzájemné střetnutí se omezuje na pokud možno nejkratší dobu. Předávané materiály možno ukrýt do různých vhodných kontajnerů, usnadňujících předání. Po převzetí materiálů rozvědčík, pokud možno co nejdříve, dopravuje a ukládá materiály na bezpečném místě a k tomuto účelu určeném.

Článek 92.

Pokud není možno mezi rozvědčíkem a agentem provést předání materiálů legálním stykem a jejich řádné zalegendování (na př. z titulu své funkce při návštěvě určitého úřadu,

kam je oficielně pozván, atd.), je u cenné agentury zásadně nutné provádět předávání cestou neosobního spojení. Používá se k tomu systému mrtvých schránek, které vyhledává zpravidla rozvědčík a nikoliv agent (rozvědčík musí mít vyšší odbornou úroveň než agent). V jednotlivých případech u hloubkově prověřené a operativně zkušené agentury vyhledává místo pro nutnou schůzku agent. Schránky se plní podle předem smlouveného plánu. Jednotlivé mrtvé schránky se používají zpravidla jednorázově, vyjíměčně několikrát, nikdy však v kratším termínu než 6 měsíců. Také při obsluze mrtvých schránek se používá vhodných kontajnerů, někdy i takových, které při neodborném otevření obsah samy ničí (zajištěné kontajnery nebo zajištěné mrtvé schránky).

Článek 93.

V oblasti spojení je třeba přísně dodržet všechny zásady konspirace a počítat s velmi vyspělou technikou nepřítelů. Je třeba soustavně studovat metody práce kontrarozvědných a sledovacích orgánů, uplatňovat vynalézavost při zavádění nových způsobů spojení.

Článek 94.

Je důležité, aby u každého agenta, se kterým je udržováno osobní spojení, byla vypracována legenda styku, která musí být přirozená, přesvědčivá a co nejúčinněji styk kryt. Legendám je třeba věnovat pozornost i při styku mezi prostředníky a agenturou v objektech.

Článek 95.

Rozvědka musí věnovat stálou pozornost vyhledávání vhodné agentury, která by měla možnosti obstarávat spojení mezi centrálou a rezidenturami v případě nouze nebo obtíže v kurýrním spojení, zostření nebo přerušení diplomatických styků, provokace, atd.)

Článek 96.

Původní plán spojení s nově získanou agenturou je schvalován v rámci návrhů na provedení verbovky. Plán spojení musí však být pružný a musí být neustále přizpůsobován měnícím se podmínkám agenturního prostředí. Veškeré změny v plánu spojení s agenturou schvaluje náčelník odboru, u zvláště cenné agentury vyšší náčelníci. Konkrétní opatření na udržování spojení v rámci plánu schvaluje rezident. Plán spojení je uložen ve zvláštním podsvazku osobního svazku agenta a musí v něm být uvedeny veškeré dohodnuté změny.

IX.

K o n s p i r a c e .

Článek 97.

Konspirací rozumíme organizované soustavné a důsledné utajení rozvědné činnosti v celé její šíři. Konspirace je základní ~~metoda~~ rozvědné práce, zajišťující ochranu jejích výsledků, metod, pracovníků rozvědky i agentury před odha-

lením a infiltrací se strany nepřítele. Má proto význam i jako nejdůležitější preventivní metoda rozvědné práce. Pracovníci rozvědky dodržují zásady konspirace v agenturní práci, legalisaci i soukromém životě.

Článek 98.

Konspirace je důležitou součástí života každého rozvědného pracovníka a důležitým hlediskem pro hodnocení kvality jeho práce. Znalost metod konspirace musí být neustále prohlubována a rozvíjena. Jejich konkrétní uplatnění musí s předstihem odpovídat agenturnímu prostředí, v němž se pracovník rozvědky pohybuje a opírat se o podrobnou znalost metod práce kontrarozvědky, jejich vývoje a úrovně technických prostředků, jež má kontrarozvědka k dispozici.

Rezidentury povinně zajišťují soustavné shromažďování poznatků o metodách a formách práce, používané nepřítelem (údaje o sledovačce, technice, praxi podstavů a pod.). Centrála poznatky zpracovává, srovnává a vzájemně předává zkušenosti jednotlivých rezidentur.

Článek 99.

Konspirativnost práce musí pro rozvědného pracovníka být automatickým návykem, který vyplývá z těchto základních osobních vlastností: mlčenlivosti o charakteru rozvědné práce, jejích metodách, prostředcích a výsledcích, skromnosti v osobních požadavcích, ostražitosti, osobní kázní a náročnosti v plnění zásad rozvědné práce, pečlivé rozvahy v jednání.

Všechny potřebné vlastnosti musí rozvědný pracovník projevovat přirozeně a nesmí být v prostředí, v němž se pohybuje, nápadný.

Článek 100.

Pracovníci rozvědky jsou povinni žít a jednat tak, aby to bylo v souladu s jejich legalisací, pod kterou jsou vysíláni do zahraničí. To se vztahuje nejen na dobu pobytu v zahraničí, ale i doma, počínaje pobytem v centrále a konče prací na legalizačním úřadě. Musí jednat v zaměstnání i v soukromém životě tak, aby se neodlišovali od skutečných pracovníků legalizačního úřadu nebo instituce. Pokud je na některém legalizačním úřadě zaveden pracovní režim, který nemapomáhá nebo je v rozporu se zájmy rozvědné práce (na př. naši diplomaté neudržují aktivní a široké společenské styky), snaží se rezident takoví a vhodnou formou dosáhnout u tituláře zlepšení režimu celého úřadu, aby pracovníci rozvědky nebyli nuceni se svým chováním odlišovat od ostatních zaměstnanců úřadu. Nevhodným legalizačním je třeba se vyhnout již při přípravě plánu legalisace.

Při dohržování své legalisace musí pracovník přihlížet k tomu, že nepřátelská kontrarozvědka provádí zvláště v prvním období jeho působení v zahraničí podrobné individuální pozorování jeho pohybu, zvyklostí a reakcí. Nepřátelské kontrarozvědky ustanovují pracovníky rozvědky mimo jiné podle následujících znaků :

zda provádí kontrolu před sledovačkou;

neznalost plnění oficiálních povinností na úseku souvisejícím s legalizační funkcí;

jeden rozvědčík střídá druhého a stále na stejné funkci (nástupce zpravidla přejímá i agenty a objekty);

časté cesty do vlasti, které jsou mimo normální plán dovolených;

používání aut rezidentury několika rozvědnými pracovníky;

navštěvování tajného šifrového oddělení v pozdních hodinách a častý styk s kurýry;

úzký vzájemný mimopracovní styk pracovníků rozvědky a jejich rodin;

častá práce přes čas, docházka na ZÚ v mimoúřední době a nápadně časté jízdy autem v úřední době mimo ZÚ;

nápadné shromažďování časopisů a periodických tiskovin, které nejsou v žádné souvislosti se služebními povinnostmi;

společenský styk s cizinci, který neodpovídá funkci a postavení rozvědného pracovníka.

Článek 101.

V práci s agenturou musí pracovník rozvědky dodržovat pravidla konspirace vůči agentu samotnému, zajišťovat konspiraci agenturního vztahu, zabezpečení agenturních materiálů

a konspiraci osoby i práce agenta.

Vůči agentovi utahuje pracovník rozvědky v každém stádiu práce cíle, metody a prostředky rozvědky tím, že mu objasňuje úkoly, poskytuje rady a prostředky jen v rozsahu nezbytně nutném pro spolehlivé a kvalitní splnění úkolu.

Konspirace agenturního vztahu je zajišťována především důsledným dodržováním zásad spojení, popsaných v kapitole spojení, přípravou a zvládnutím promyšlených legend pro každou fázi agenturního styku. Pracovníci rozvědky jsou povinni dopravit veškeré rozvědné materiály, předané agenturou, vhodně zabezpečené nejkratší a nejbezpečnější cestou do zabezpečeného trezoru rezidence k další manipulaci. Přechovávat materiály na nezajištěném místě není přípustné. Jen zcela v mimořádných případech, kdyby byla ohrožena bezpečnost rozvědné práce i její konspirace a kdy je to výhodnější, může rozvědkář materiály předané agenturou ukrýt na nezbytnou dobu v soukromém bytě (jedná se o noční schůzky s agenturou, kdy z hlediska konspirace není vhodné v nočních hodinách chodit na ZÚ.)

V takovémto případě je rozvědkář plně zodpovědný za bezpečnou ochranu tohoto materiálu. Materiál musí být ukryt na vhodném místě (vhodný kontajner, nebo předem k tomuto účelu vybudovaná ukryvačka v bytě) a v žádném případě nesmí materiál zůstat mimo trvalý dohled rozvědkáře. Je zakázáno manipulovat s rozvědnými materiály, byť i na krátkou dobu a pod osobní kontrolou, jestliže není záruka proti průzoru nebo jinému prostředku vizuelní techniky nepřítele.

Konspiraci agenta a jeho práci zajišťuje pracovník rozvědky přesným a reálným úkolováním, objasňováním a kontrolou navrhovaných i provedených operativních postupů agenta z hlediska konspirace a soustavnou výchovnou instruktáží agenta o pravidlech chování. Cílem je dosáhnout u agenta automatický návyk ke konspiraci v zaměstnání i v soukromém životě. Vystupování agenta musí být přirozené, v souladu s jeho postavením a chováním předtím, než se stal agentem. Při rozvíjení jeho možností a plnění úkolů, zejména ve styku s dalšími lidmi je třeba, aby všechny nové momenty ve vystupování agenta byly promyšleně zlegendovány.

Článek 102:

Konspiraci nutno dodržovat nejen ve styku s agenturou, ale ve všech úkonech operativní práce kádrového pracovníka v zahraničí (přípravná, kontrolní opatření, vizáž). Nejvhodnější krytí této činnosti je její spojení s nějakou legální prací. Pohyb po zemi působení a návštěvy různých míst legenduje kádrový pracovník v maximální míře výkonem legální funkce, aby v případech odhalení jeho pohybu kontrarozvědkou mohly orgány nepřítele zaregistrovat určitý legální důvod pobytu pracovníka v místě. Není-li možno použít ke krytí legální pracovní záminku, kryje pracovník rozvědky svou práci činností, která vypadá jako uspokojování vlastních soukromých zálib a zájmů.

Důležitou součástí konspiračních opatření jsou akce rozvědného pracovníka organisované v rámci celé rezidentury, které mají povahu operativní desinformace a jejichž cílem je desorientace rozvědky nepřítele, odlákání její pozornosti

a vázání jejích prostředků pro rozvědku neškodným směrem. Mimo systém krycích styků používá rozvědka takových opatření, jako jsou návštěvy různých míst v zemi působení, pohyb na určitých místech vyvolávající dojem, že jde o přípravu kontaktu nebo schůzku. Tato fingovaná opatření musí vyvolávat dojem organisovanosti a pravidelnosti a musí být uzpůsobena svým prováděním k tomu, co orgány nepřítelů o metodách rozvědky pravděpodobně znají.

Článek 103.

Kromě vlastních preventivních konspiračních metod v operativní práci je třeba mít pro případ dekonspirace a provalu pro každý úsek práce připravena příslušná opatření, podle povahy proškolená i s agentem (přesun agenta do jiné země, stažení do ČSSR, zničení technických prostředků a jiných důkazů rozvědné práce, jimiž byl agent vybaven, legenda eventuelní výpovědi při zatčení).

Základní postup pro případ provalu, zadržení a zatčení kádrového pracovníka v průběhu rozvědné činnosti je uveden v další části Směrnic (kap. X.)

Článek 104.

Utajení výsledků agenturně - operativní práce na rezidenturách (dokumenty, písemné informace, operativní korespondence), zejména režim jejich úschovy, manipulace, skartace a ničení v případě nouze, či jejich zasílání do centrály je součástí předpisu o obraně budovy ZÚ a prostoru TŠO a řídí se jimi.

Utajování materiálů v centrále se řídí zvláštními směrnicemi a rozkazy, zvláště směrnicemi o operativní evidenci osob a objektů, rozpracovávaných l.správou MV, ustanoveními administrativního pořádku MA - adm - I - II, dalšími rozkazy o utajování identity tajných spolupracovníků s aktivních opatření na vlastním pracovišti a konečně předpisy o utajování rozvědných pramenů zpráv a materiálů, zasílaných k využití ostatním součástem státního a hospodářského aparátu.

Článek 105.

Pracovníci rozvědky jsou povinni ihned hlásit každé porušení konspirace či náznaky dekonspirace bezprostřednímu náčelníkovi. Tato povinnost se vztahuje na signály, týkající se jak osob pracovníků rozvědky samotných a příslušníků jejich rodin, tak i tajných spolupracovníků, rozvědných materiálů, bezpečnosti zastupitelského úřadu a jeho zaměstnanců. Zamlčování nebo neuvážení podobných momentů může mít vážné negativní důsledky pro rozvědnou práci a jsou proto z něho vyvozovány disciplinární závěry.

Náčelníkům operativních součástí se ukládá povinnost, rozebrat každý případ dekonspirace, vyvodit z něho disciplinární závěry a zevšeobecnit zkušenosti takového případu, aby se předešlo jeho opakování.

X.

Postup při rozvědném provalu.

Článek 106.

Provalet rozumíme ztrátu utajení agenturní sítě, orgána, rozvědných úkolů, používaných prostředků, organizace a metod

rozvědné činnosti před nepřátelskými bezpečnostními orgány.

Nejtěžší důsledky pro rozvědku vyplývají z provalu agentury, kdy se nepříteli dostávají do ruky důkazy o naší agenturní činnosti, které mohou být zneužity proti ČSSR, mít nepříznivé důsledky pro čs. zahraniční politiku, mohou ohrozit práci rozvědky a způsobit velké škody.

Článek 107.

Postup je možno rozdělit podle způsobu zjištění provalu :

- a) zjištění nebezpečí provalu agenta před schůzkou, při schůzce, při plnění nebo vybírání schránek či při jiných agenturních akcích;
- b) zjištění provalu na rezidentuře;
- c) zjištění provalu v centrále.

Hlavním úkolem při zjištění provalu je udělat urychleně vše, aby jeho účinnost provalu snížili na minimum a co nejvíce jeho možný dosah omezili. Je nutno dělat opatření ihned, ale zároveň postupovat uvážlivě, klidně a nenápadně.

Vzhledem k rozsáhlosti celé problematiky provalů se Směrnice zaměřují na stanovení základních postupů při provalu agentury.

Článek 108.

Jsou-li zjištěny náznaky provalu před schůzkou, před obsluhou mrtvé schránky nebo před jinou operativní akcí, je třeba si náznaky provalu (na př. sledování, umístění techniky, či jiné podezřelé okolnosti) nenápadně ověřit a akci neprovádět. Orgán musí postupovat podle daných okolností samostatně a neodhalit, že objevil náznaky provalu.

Při náznacích hrozícího provalu tohoto druhu je třeba informovat agenta o hrozícím nebezpečí na základě předem stanoveného systému signálů. Tyto signály musí být upraveny tak, aby z nich agent jednoznačně, ale konkrétně rozpoznal stupeň nebezpečí - od podezření z dekonspirace styku až po nebezpečí realizace - a mohl provést samostatně nutná opatření (zbavit se všech diskriminujících materiálů, či dokonce útěk ze země).

Článek 109.

Jsou-li zjištěny náznaky provalu, či proval při operativní akci, nebo po její provedení, je třeba, aby orgán podle vývoje situace se snažil učinit vše, aby nebyl ohrožen agent a aby nemohla být učiněna opatření proti němu samotnému.

Na příklad došlo-li ke kontaktu agenta a byly zjištěny náznaky provalu, je třeba s vhodnou legendou schůzku co nejdříve zakončit, nepřebírat materiály. Předpokládáme-li věrnost agenta, je třeba jej upozornit na nebezpečí, nutnost zničení kompromitačních materiálů, případně na dočasné přeru-

šení spojení. Je-li k tomu příležitost, je zároveň třeba připomenout legendu vzájemného styku. Po rozchodu s agentem se snaží orgán ověřit, do jaké míry byla akce pod kontrolou (zda na př. agent přivedl sledovačku, nešlo-li u zjištěných signálů o náhodu a pod.)

Zjistí-li orgán při schůzce na př. nebezpečí provalu tak, že se u agenta projevují signály nasvědčující na jeho převerbovku, nedává orgán agentovi najevo svou nedůvěru, neupozorňuje ho na nutnost zničení materiálů, ale s vhodnou legendou akci přeruší a smluví další schůzku.

Článek 110.

Je-li proval toho druhu, že agent eventuelně i orgán je zadržen na schůzce, je nutno postupovat zcela jednoznačně :

- a) agent má legendu styku s námi, kterou má při odhalení styku s orgánem uvést a zcela se jí držet;
- b) orgán se dotáže bezpečnostních orgánů, o co jde a proč proti němu zakročují. Ověří si nejprve, že nejde o nějakou náhodnou kontrolu nebo situaci, ale o připravenou akci proti agentovi a orgánovi samotnému. Při pokusu orgána v-yslýchat, či zatknout, oznámí orgán svoje jméno, legalizační údaje o zaměstnání (na př. tajemník ZÚ, obchodník a pod.) a ukáže na požádání pas či jiný průkaz. Na další dotazy nepřátelským bezpečnostním orgánům neodpovídá, zejména nehovoří o agentovi. Má-li u sebe

kompro-materiály (zprávy tajného charakteru od agenta) má se je snažit zničit, případně odložit a nehlásit se k nim.

Je-li orgán v zahraničí na doklady čs. občana, resolutně se ohradí proti pokusu být v slýchán nebo zatčen s tím, že je cizí státní občan, nic nezákonného nikdy neprováděl. V případě, že má imunitu, upozorní na ni a dožaduje se jí. Dále uvede, že jakožto cizí státní občan nemá právo o čemkoliv bez vědomí vedoucího zastupitelského úřadu v dotyčné zemi s cizí bezpečností projednávat. S kým se stýká, či do které restaurace chodí a pod., je jeho soukromou věcí.

Jestliže by proti vůli orgána došlo k jeho prohlídce a byly u něho nalezeny materiály převzaté od agenta, pak popře, že by o těchto materiálech a jejich obsahu cokoli věděl a trvá na tom, že nebude s cizími orgány jednat. Žádá o okamžité spojení s vedoucím čs. ZÚ v dotyčné zemi. Jednání cizích bezpečnostních složek označí za provokaci (může tvrdit, že materiály mu do kapsy někdo podstrčil), nic nepodepisuje, o ničem nejedná, trvá na propuštění a přítomnosti vedoucího ZÚ.

Orgán smí říci v případě zatčení pouze své jméno a legalizační údaje.

V případě pokusu o verbovku orgána, musí orgán resolutně nabídku odmítnout a nepodlehnout zastrašování ani psychologickému či fysickému nátlaku.

V průběhu případného vyšetřování či soudního přelíčení musí orgán dodržet služební přísahu a nevyzradit žádné státní tajemství.

Jedině tento postup může zajistit, že orgán bude urychleně propuštěn, že se do ničeho nezaplete, že nic nevyzradí a nedá žádný podklad k zneužití případu proti němu, agentuře a ČSSR. Takto nejlépe pomůže agentovi, že kterému se nepřátelské bezpečnostní orgány od nás nesmí dovědět naprosto nic.

Článek 111.

Zjistí-li proval nebo nebezpečí provalu rezidentura, ať již od orgána provádějícího operativní akci, nebo z předaných materiálů, prověrek, na základě upozornění přátel a pod., ihned šifrou informuje centrálu a to příslušný operativní odbor a 6.odbor. Proveďte z preventivních důvodů, aby nedošlo k prodlení do doby, než přijdou zásadní pokyny z centrály, vlastní vyhodnocení provalu podle otázek :

- a) s kým je provalený agent ve styku, kdo ho řídil a řídí;
- b) koho provalený agent zná z další agentury, eventuelně koho sám řídí;
- c) jakou další agenturu řídí či řídil řídící orgán provaleného agenta;
- d) jaké má agent spojení - krycí adresy, mrtvé schránky, telefony, tajnopisy, konspirační byty, kterých aut

bylo použito při akcích atd., čím byl vybaven, kdo další stejné spojení či techniku používá a používal;

- e) čím a z čeho může být agent usvědčován (předané materiály a činnost);
- f) která agentura pracuje v blízkosti agenta (stejné pracoviště, objekt);
- g) je třeba provést již na rezidentuře rozbor provalu za účelem zjištění jeho příčin.

Na podkladě tohoto základního vyhodnocení rozhodne rezidentura, koho musí varovat před dalším provalením a ihned smluveným heslem, kódem či jiným způsobem dá pokyn ohrožené agentuře ke zničení kompro - materiálů, dočasnému přerušení činnosti a hrozí-li agentuře zatčení, dá také pokyn (nejlépe po dohodě s centrálou) k odchodu ze země.

Z vyhodnocení provalu se pokusí usoudit, zda hrozí politické zneužití případu proti ČSSR a našemu táboru. Podle tohoto vyhodnocení rozhodne rezident, zda a v jakém rozsahu bude třeba informovat vedoucího zastupitelského úřadu a požádat ho o zákrok na cizím MZV, či ho jen instruovat pro případ, že by byl na cizí MZV volán. Jestliže došlo k zatčení orgána, pak informuje rezident vedoucího ZÚ neprodleně a okamžitě žádá o vznesení protestu přes příslušné MZV. Vedoucího ZÚ rezident informuje také vždy v tom případě, kdy řídicímu orgánu hrozí vypovězení ze země, které podle diplomatických zvyklostí je tituláři sdělováno cizím MZV a proti kterému se obvykle titulář musí ohradit.

V případě, že hrozí nebezpečí propagační kampaně, je třeba zpravidla odvolat řídicího orgána (třeba jen krátkodobě) z dotyčné země dříve, než-li bude vypovězen a kampaně rozpoutána. Jinak řídicí orgán provalené agentury není odvoláván, ale zastaví agenturně - operativní činnost do doby, než dá centrála další pokyny.

Je-li proval velkého rozsahu a není-li možno ihned vyhodnotit vznik provalu a nebezpečí, které z něho pro naši práci plyne, je vhodné zastavit do dokončení vyhodnocení provalu agenturní práci v zemi. Zároveň s oznámením provalu sdělí rezidentura centrále návrh na opatření a další postup.

Článek 112.

Zjistí-li proval centrála, na př. analýzou případu, vyhodnocením materiálů a informací, získáním zprávy o zatčení agenta, pomocí agenturní zprávy a pod. musí být neprodleně informován náčelník 1.správy MV, který rozhodne o dalších opatřeních. Podle vážnosti situace je eventuálně zastavena na čas agenturní práce v dotyčné zemi. Jsou-li nejasnosti kolem provalu, požádá centrála rezidenturu o jejich objasnění a případně o návrh na opatření. Okamžitě je prováděna analýza případu.

Aty se proval nešířil, je třeba varovat, konservovat či stáhnout do jiné země (nebo ČSSR) další ohroženou agenturu, dát pokyn ke zničení kompro - materiálu.

Při vyhodnocení provalu je třeba provést další nutná opatření, jako je na příklad zrušení krycích adres, konspiračních bytů, používaných technických prostředků, které jsou provalem ohroženy a mohly by ohrozit i další agenturu, prověrku ohrožené agentury a pod. Centrála vysílá zpravidla dále relace za účelem desinformace nepřátelské kontrarozvědky, rozhodne o postupu pro záchranu agenta či pomoc jeho rodině.

Hlavní úsilí musí být zaměřeno na objasnění příčiny
provalu a odhu jeho vzniku. Vyhodnocení provalu s poukázáním
na všechny možné důsledky z něho vyplývající je třeba urych-
leně předložit náčelníkovi 1.správy MV.

Analýzy a zveřejnění zkušeností z provalů provádí
6.odbor.

• • • • •

O b s a h :

Úvod	1	-	3
I. Boj proti hlavnímu nepříteli - hlavní úkol čs. rozvědky	4	-	8
II. Agenturně - operativní rozpracování objektů rozvědného zájmu	8	-	18
III. Tajní spolupracovníci rozvědky	19	-	31
IV. Důvěrníci rozvědky	31	-	33
V. Řízení, výchova a kontrola tajných spolupracovníků	34	-	52
VI. Rozvědné zpravodajství	53	-	57
VII. Vlivová politika, aktivní opatření, desinformace	57	-	65
VIII. Spojení	66	-	73
IX. Konspirace	73	-	80
X. Postup při rozvědném provalu	80	-	88